

Z OBSAHU	Jsme povoláni ke svobodě od zla. Meditace Benedikta XVI.	04
	Závan chladu z Ženevy. Světová rada církvi ve Vatikánu	05
	Porodní bába v Osvětimi. Příběh Stanisławy Leszczyńské	06
	Děti bez otců jsou nebezpečné. Rozhovor s Charlesem Murrayem	11

TRADICE OTCŮ

Z kázání svatého papeže Lva Velikého († 461)

Nejmilejší, náš Spasitel se dnes narodil. Radujme se! Kde se slaví narozeniny života, tam není dovoleno nechávat místo pro smutek. Tento život, když nás zbavil strachu ze smrtelnosti, přináší nám radost ze slíbené věčnosti. [...] Boží Syn v plnosti času, stanovené podle nevyzpytatelného úradku Božího, vzal na sebe lidskou přirozenost, aby ji smířil s jejím tvůrcem. Tak měl být původce smrti ďábel poražen tou přirozeností, jejímž prostřednictvím zvítězil.

Plesající andělé při narození Pána zpívají *Sláva na výsostech Bohu* a oznamují *na zemi pokoj lidem, ve kterých má Bůh zalíbení*. Vidí totiž nebeský Jeruzalém vytvářený ze všech národů světa. Jak velkou radost nad tímto dílem nevýslovné Boží lásky má mít ve své nepatrnosti člověk, když se nad ním tolik radují ve své vznešenosti andělé?

Proto, nejmilejší, děkujeme Bohu Otci skrze jeho Syna v Duchu Svatém, že nás pro své velké milosrdenství miloval a slitoval se nad námi. *I když jsme byli mrtví pro své hříchy, přivedl nás k životu zároveň s Kristem*, abychom v něm byli novým stvořením, jeho novým výtvorem. Odložte tedy starého člověka s jeho skutky, a když se nám dostalo účasti na Kristově urozenosti, odřekněme se dřívějších způsobů života.

Uvědom si, křesťane, svou důstojnost. Stal ses spoluúčastným na božské přirozenosti, nevracej se tedy hanebným chováním do starého ponížení. Nezapomínej, jaké hlavy a jakého těla jsi údem. Pamatuj, žeš byl vyrván z moci temnot a přenesen do světla a království Božího.

Svatostí křtu ses stal chrámem Ducha Svatého. Nedopusť, aby tak vznešený host pro tvé špatné skutky od tebe odešel a aby tě ďábel znovu uvrhl do svého otroctví; neboť výkupným za tebe je Kristova krev.

Giotto di Bondone: Narození Páně (1310). Foto: arbibble.net

Nejvěrnější přítel

Společenství anděla, kterým nás Bůh obdařil, nemá na zemi obdoby. Tento anděl je svrchovaně dokonalá a svobodná bytost, uchvácená ustavičným patřením na Boží lásku a dokonalost, která se odráží i v nesmírných darech, jakých se mu od Boha dostalo. Hluboce prožívá svou podobnost s Bohem, a proto chce touto podobností plně oslavovat svého Stvořitele. Aniž bychom si to s andělem sjednali, stojí nám po boku s věrností a oddaností, jaké bychom se od člověka nikdy nedočkali, a to bez ohledu na to, zda to vůbec bereme na vědomí. Jeho služba není tedy jen plnění uloženého úkolu. Je to projev jeho hlubokého osobního vztahu a zájmu o naše dobro a blaho. Je s námi, protože nás miluje. Obdivuje v nás osobitý obraz a podobu svého Pána a jeho lásku k nám. Tento náš nerozlučný společník nikdy nepodléhá náladám, únavě, nikdy se nemůže stát, že by už nás

měl dost, byl znechucen a ztrácel s námi trpělivost. O úrovni jeho moci a vědomostí nemáme vůbec představu. Osobní zainteresovanost a angažovanost našeho stálého průvodce je dokonalá, protože při všem jeho konání mu jde o čest celého nebe. On nejlépe ví, jak zlý je Satan a jeho druhové, i on se účastnil na jeho svržení a nesmírně mu záleží na tom, aby tento Nepřítel neslavil úspěchy a nevy-smíval se tak Nejvyššímu. Nazírá, jakým dobrem je naše spása a co by znamenalo naše zavržení. Je snad někomu tato služba věrné lásky na obtíž? Má snad někdo se svým andělem nějakou špatnou zkušenost? Myslím si proto, že naše modlitby k andělu strážci by měly doznat určitých změn. Neměli bychom s ním mluvit jako s nejlepším přítelem a projevovat mu také svou lásku a vděčnost?

Lubomír Štula
redaktor týdeníku Světlo

Mozaika v bazilice sv. Klimenta, Řím (12. stol.)
Foto: Flickr, Nick in exsilio

Belgický soud uznává nárok na odškodnění v případě umožnění „nesprávného života“

V belgické *Revue Générale des Assurances et des Responsabilités* (2010, n° 14675) bylo publikováno rozhodnutí bruselského odvolacího soudu ze dne 21. září stanovující, že lékaři mohou být voláni k zodpovědnosti za „nesprávné narození“ dítěte, jehož postižení při prenatalních prohlídkách přehlédli. Soud shledal, že třebaže lékaři poškození dítěte nepůsobili, jsou vinní tím, „že se s takovým postižením narodilo“ a že přehlédnutí vady znemožnilo, aby se dítě stalo objektem „terapeutického potratu“ (*avortement thérapeutique*).

Soud vysvětlil, že zákonodárství povoláním umělého potratu „muselo zamýšlet zamezení tomu, aby se narodily děti s vážnými abnormalitami, s ohledem nejen na zájmy matky, ale i nenarozeného dítěte.“ Dle logiky tohoto soudního stanoviska se tedy zájmům těchto nenarozených dětí učiní zadost jejich usmrcením.

Catholic Culture

KOMENTÁŘ KE ZPRÁVĚ

Redakce *RC Monitoru* se zásadně staví proti tomuto rozhodnutí belgického soudu. Považuje ho za odporný projev novodobé eugeniky a výraz postupující kultury smrti v rámci Evropské unie.

Židovský advokát hájí Itálii u Štrasburského soudu ve věci krucifixu ve školách

U Evropského tribunálu pro lidská práva probíhá odvolací proces Itálie proti rozsudku ve věci krucifixů umístěných v italských státních školách. Štrasburský soud uložil Italskému státu pokutu za umístění křížů ve školách s odůvodněním, že je tak upírána svoboda těm žákům, kteří nesdílejí křesťanské náboženství. Celý případ podala ke Štrasburskému soudu občanka finské národnosti žijící v Itálii, Solie Lautsi.

Italská republika se proti tomuto rozsudku odvolala a její pře se ujal židovský advokát, bývalý profesor práva z harvardské univerzity, dr. Joseph Weiler, který na prvním stání odvolacího soudu vystoupil s tradiční jarmulkou, tedy pokrývkou hlavy, která odkazuje na židovské náboženské vyznání jejího nositele. „Odmítl jsem za tuto práci honorář,“ říká prof. Weiler v rozhovoru pro *Osservatore Romano*. „Nechci, aby se mělo za to, že je to z mojí strany záležitost peněz. Pokud je totiž někomu upírána jeho náboženská identita, je tak zneuznávána identita každého jiného náboženství, tedy i mého,“ prohlašuje americký právník.

„Ve svých knihách nikdy neužívám slovo kristianofobie, nýbrž kristofobie,“ říká prof. Weiler. „Snahu odstranit krucifix z italských škol totiž nelze zdůvodnit frázemi typu, »přičí se mi Církev, ale uznávám Ježíše Krista«. Kdo má něco proti krucifixu, vadí mu Ježíš. Pojem neutrality, na kterém stojí rozsudek Štrasburského soudu, obsahuje dva zásadní omyly. Ústavní smlouva Evropské unie zajišťuje svobodu náboženství i svobodu od náboženství. Na druhé straně ovšem také svobodu jednotlivých států zvolit si samostatně náboženské dědictví jako kolektivní identitu, včetně symbolů, kterými na tuto identitu poukazuje. Některé státy jako Francie a Německo se deklarují jako laické, a jiné jako Irsko a Řecko ve své ústavě svůj odkaz k Bohu výslovně zmiňují. Královna Alžběta je také hlavou anglikánské církve. Chceme tedy dojít k tomu, že v anglických školách nesmí být podobizna královny, protože odkazuje také na náboženskou příslušnost?“ ptá se profesor Weiler.

Rozsudek evropského soudu pro lidská práva vnucuje rigidní rozdělení státu a náboženství všem členským zemím Unie. Laickost pak chápe jako prvek rozdělení a nikoli jako prvek neutrality. V tom si štrasburský rozsudek protiče, říká prof. Weiler.

Ra Vat

Dvacet šest náboženských představitelů USA: Manželství je svazek jednoho muže a jedné ženy

Arcibiskup Timothy Dolan z New Yorku, předseda katolické biskupské konference USA, se přidal k 25 náboženským představitelům a jejich prohlášení, že „manželství je stálý a věrný svazek jednoho muže a jedné ženy“. Prohlášení podepsali představitelé hlavních konzervativních protestantských denominací (jako Southern Baptist Convention a The Assemblies of God), ortodoxních židů, mormonů a sikhů. Nápadná je nepřítomnost podpisů reprezentantů hlavních protestantských denominací, jako je Episkopální církev, Sjednocená metodistická církev, Evangelická luterská církev v Americe nebo Církev presbyteriánů.

Catholic Culture

RC Monitor si můžete objednat na adrese: Res Claritatis, Hlubočepská 85/64, 152 00 Praha 5, e-mail: redakce@claritatis.cz nebo na internetových stránkách <http://res.claritatis.cz>. Zde se také můžete zaregistrovat, máte-li zájem o pravidelné zasílání zpráv e-mailem. Periodikum je distribuováno zdarma a lze jej v požadovaném počtu kusů objednat na adrese redakce. Jeho vydávání je možné jedině díky zaslaným darům, které pokrývají náklady na tisk a distribuci. Náklady na jedno číslo jsou přibližně 20 Kč, což za rok činí 440 Kč. Všem dárcům Pán Bůh zaplať. Dary lze podle § 15 odst. 1 zákona č. 586/1992 Sb. uplatnit pro snížení základu daně.

Ministr školství Josef Dobeš: Zastavím ve školství sexuální byznys

Ministr školství Josef Dobeš se 3. prosince sešel v Brně se zástupci Výboru na obranu rodičovských práv (VORP) a představiteli Asociace center pro rodinu (ACER).

Zástupci VORP informovali pana ministra o svých zkušenostech s plněním jeho srpnového pokynu ředitelům škol, aby při výuce sexuální výchovy respektovali stanoviska rodičů. Ředitelé i rodiče se dostávají do velkých obtíží s případným vyjmutím dětí z výuky, protože je podle RVP stále povinná. Pan ministr slíbil svůj pokyn upřesnit a stáhnout z webu staré matoucí informace. VORP dále požádal o odejmutí schvalovací doložky MŠMT několika učebnicím sexuální výchovy, které rodiče považují za nevhodné, a mají i podle posudku psychologa závažné nedostatky.

Pan ministr zdůraznil, že si rodičů, kteří mají zájem o spolupráci se školou, velmi váží. Vysvětlil, že celá oblast sexuální výchovy je především velký byznys. Chce zavřít „finanční kohoutky“ všem lidem, kteří si z ní udělali živnost a neoprávněně čerpají peníze MŠMT. Podle jeho představy je na školách více potřebná etická výchova, jejíž součástí by mohla být i sexuální výchova, zasazena do etického rámce. Bude ji ve svém úřadu prosazovat a doporučovat ředitelům škol.

Zástupci ACER hovořili především o obsahu sexuální výchovy, která by měla stát na trvalých hodnotách a ochránit společnost před morálním rozkladem, ne ho prohlubovat. Škola nemá odnímat rodinám právo na sexuální výchovu dětí a nahrazovat ji školní výukou, ale naopak podporovat rodiče v tom, aby poučení poskytovali dětem doma, v přirozeném prostředí, kam patří. Škola by měla děti vyučovat pouze nezbytné minimum, na kterém se shodne celá společnost.

Ze schůzky vyplynulo, že ministr považuje VORP i ACER za své partnery při práci na zvýšení kvality výchovy i vzdělání našich dětí.

Anna Brychtová, mluvčí VORP

Liberecká Policie ČR šikanovala organizátory z petiční výstavy Stop genocidě

Ve středu 15. prosince byli protiprávně zadrženi organizátoři sdružení *Stop genocidě* při řádně ohlášeném shromáždění před Gymnáziem F. X. Šaldy v Liberci. Shromáždění s předem ohlášenými informačními panely a peticí upozorňovalo na nepřijatelnost a následky umělých potrátů.

Policie ČR, kterou organizátoři přivolali kvůli agresivnímu jednání zaměstnance gymnázia, zcela v rozporu se zákonem začala nutit organizátory řádně ohlášeného shromáždění k ukončení akce. Ačkoliv pracovník magistrátu potvrzoval, že zástupci sdružení *Stop genocidě* jednají zcela v souladu se zákonem o právu shromažďovacím, byli organizátoři Policií ČR násilím přinuceni odjet na služebnu, kde byli osm hodin zadržováni a Policie ČR s nimi odmítla sepsat řádný záznam o jejich zadržení a informační panely zabavila.

Tato shromáždění a informační panely spojené s peticí jsou koncipovány jako otevřené diskusní setkání k eticky spornému tématu umělého potratu. Petici za zákaz umělého potratu již podpořilo téměř 7 tisíc lidí, především z řad studentů.

Sdružení *Stop genocidě* uspořádalo přes 120 výstav na veřejných prostranstvích před gymnáziem, středními školami a univerzitami. Nikdy však, jako při této akci v Liberci, nedošlo k násilí proti účastníkům, a to dokonce ze strany Policie ČR, která byla povinna účastníkům poskytnout ochranu.

Podobným protiprávním způsobem byli policií v minulosti šikanováni lidé nepohodlní režimu. Policie svým násilným jednáním a omezováním osobní svobody organizátorů zcela vědomě porušila ústavně zaručené právo shromažďovací a petiční zákon.

Res Claritatis

SLOVO KNĚZE

Milí čtenáři RC Monitoru. Mám radost, že vás mohu oslovit s blízcími se Vánoce. Přes pracovní shon a informační intenzitu, v kterých žijeme, přes četné bolesti a nespravedlnosti naší doby, které nás trápí, přes narušenost našich vztahů, jež bychom rádi učinili krásnými, pokojnými a hlubšími, vystupuje před námi Světlo, jemuž málokdo může odolat. Po adventní Jitřence ohlašující den spásy vychází opět Slunce spravedlnosti – Kristus, náš Pán. Naše pozornost se odpoutává od všednodennosti a zaměřuje na Dítě v jeslích. Jak pokojný, radostný a útěšný je to pohled. Nejde přitom jen o romantický sentiment betlémského příběhu – ono to ve skutečnosti bylo pro Josefa a Pannu Marii hodně drsné. Jde o veliké tajemství, jež se s příchodem Ježíše na svět stalo zjevnější. Radujeme se nejen z narození nového člověka, což samo o sobě je úžasné, ale ještě více žasneme nad propojením nebe a země.

Právě v Pánu Ježíši, jediném Prostředníku, se lidství navrácí k božskému a to díky tomu, že Otec chtěl poslat Syna a že Boží Syn chtěl přijmout naše lidské omezení. A tak každý, kdo tenkrát vešel nebo jen nahlédl do chléva v jeskyni, mohl spatřit Boha zavinutého do plenek v náručí šťastné Matky. To je to tajemství: malý Ježíš je Emanuel, tj. Bůh s námi. Snadno to vyslovíme, ale nikdy toto tajemství, v němž se vyjevuje Boží láska k člověku, nevyčerpáme. A tak můžeme každé Vánoce nově žasnout a radovat se z toho, jak je milující Bůh blízko a jak se nám vydal do rukou, aby nikdo neměl nepřekonatelnou potíž Ho přijmout.

Kéž se tedy dovedeme zastavit u betlémských jeslí, kéž poklekne a vystavíme se Světlu z výsosti. Kéž k sobě s vírou přivineme toto Dítě a v duchu ho s láskou pochováme. Kéž to božské zas vstoupí do našeho života a učiní ho více lidským a svatým. To vám ze srdce přeji.

fr. Pavel Maria OP

*fr. Pavel M. Mayer OP,
dominikánský kněz,
magistr noviců*

JSME POVOLÁNI KE SVOBODĚ OD ZLA

Meditace Benedikta XVI. o slavnosti Neposkrvněného početí Panny Marie

V rámci tradičního holdu Panně Marii Neposkrvněné u mariánského sloupu na Španělském náměstí v Římě pronesl Svatý otec meditaci o Neposkrvněné Matce. Její znění zde přinášíme.

Draží bratři a sestry,

[...] Jsme shromážděni u tohoto historického památníku, který je dnes celý obklopen květy na znamení lásky a úcty římského lidu k Ježíšově Matce. Nejkrásnějším a nejmilejším darem, který jí podáváme, je pro ni naše modlitba, kterou neseme v srdci a kterou se svěřujeme její přímluvě. Jsou to invokace díkůvzdání a proseb. Poděkování za dar víry a za všechno dobro, které denně od Boha dostáváme, a prosby za různé potřeby, za rodinu a zdraví, v těžkostech, které nám přináší život.

Důležitější je to, co od Marie dostáváme, než to, co jí dáváme

Avšak přicházíme-li sem, zejména v tento den 8. prosince, je mnohem důležitější to, co od Marie dostáváme, než to, co jí dáváme. Od ní totiž dostáváme poselství určené každému z nás, městu Řím a celému světu. I já, který jsem biskupem tohoto města, přicházím, abych naslouchal nejenom kvůli sobě, ale kvůli všem. Co nám tedy říká Maria? Mluví k nám Božím Slovem, které se stalo tělem v jejím lůně. Tímto jejím „poselstvím“ není nic menšího než Ježíš. On je celým jejím životem. Díky Němu a skrze Něho je Neposkrvněná. A jako se Syn Boží stal člověkem pro nás, tak také ona, Matka, byla uchráněna od prvotního hříchu pro nás, pro všechny, jako záloha Boží spásy každého člověka. Maria nám tak sděluje, že jsme všichni povoláni otevřít se působení Ducha Svatého, abychom mohli v našem konečném údělu být neposkrvnění, tedy plně a definitivně svobodní od zla. Říká nám to svou vlastní svatostí, svým pohledem plným naděje a soucitu, který je naznačen v těchto slovech: „Neboj se, dítě, Bůh tě má rád; miluje tě osobně; myslel na tebe dříve, než jsi přišel na svět, a povolal tě k existenci, aby tě naplnil lás-

kou a životem; a proto ti vyšel naproti, připodobnil se ti, stal se Ježíšem, Boho-člověkem, ve všem ti podobným kromě hříchu; sebe samého dal za tebe smrtí na kříži, a tak ti dal nový život, svobodný, svatý a neposkrvněný“ (srov. Ef 1,3–5).

Gentile da Fabriano: Madona (1416). Foto: art.com

Mariin pohled je pohledem Boha obráceným ke každému

Toto poselství nám Maria předává a když sem přicházím o této slavnosti, jsem udiven, neboť cítím, že je adresováno celému městu, všem mužům a ženám, kteří v žijí v Římě: i těm, kteří na to nemyslí a kteří ani nevědí, že dnes je slavnost Neposkrvněné; těm, kdo jsou osamoceni a opuštěni. Mariin pohled je pohledem Boha obráceným ke každému. Dívá se na nás láskou samotného Otce a žehná nám. Chová se jako naše „advokátka“ – a tak ji také zýváme v modlitbě *Salve Regina: Advocata nostra*. I kdyby všichni o nás mluvili špatně, Ona, Matka, by mluvila dobře, protože její neposkrvněné srdce je v plném souladu s Božím milosrdenstvím. Tak se dívá i na toto město: nikoli jako na anonymní aglomerát,

ale jako na souhvězdí, ve kterém Bůh zná všechny osobně, jednoho po druhém, a jménem nás volá, abychom zářili jeho světlem. Ti, kteří jsou v očích světa první, jsou u Boha poslední; ti, kteří jsou maličci, jsou u Boha velcí. Matka se na nás dívá tak, jako Bůh hleděl na ni, prostinkou Nazaretskou dívku, bezvýznamnou v očích světa, ale vyvolenou a ceněnou Bohem. Kdo jiný než ona lépe rozpoznává moc Boží milosti? Kdo jiný než ona zná lépe, že pro Boha nic není nemožné a že může dokonce zlo obrátit v dobro?

Je jeden Bůh, Otec všech

Ano, draží bratři a sestry, toto poselství zde u paty Neposkrvněné Panny Marie přijímáme. Je to poselství důvěry pro každou lidskou osobu tohoto města a celého světa. Poselství naděje, které není tvořeno slovy, ale samotným jejím osudem: ona, žena našeho pokolení, přivedla na svět Božího Syna a sdílela s Ním celou svou existenci! A dnes nám říká: toto je i úděl tvůj, váš, úděl všech: být svatí jako náš Otec, být neposkrvnění jako náš Bratr Ježíš Kristus, být milovanými dětmi, které mají všechny tvořit jednu velkou rodinu bez hranic národností, barev pleti či jazyků, protože jenom jeden je Bůh, Otec každého člověka.

Díky, Neposkrvněná Matko, že jsi stále s námi! Stále bdi nad naším městem: potěšuj nemocné, osměluj mladé, buď oporou rodinám. Vlěvej sílu odmítat zlo v každé jeho formě a volit dobro, i když něco stojí a je třeba se přitom ubírat proti proudu. Daruj nám potěšení z pocitu, že jsme Bohem milováni, požehnání a předurčení být jeho dětmi.

Neposkrvněná Panno, naše něžná Matko, oroduj za nás.

Přeložil P. Milan Glaser SJ
Radio Vaticana
(Mezititulky redakce)

ZÁVAN CHLADU Z ŽENEVY

Světová rada církví ve Vatikánu

V posledních dnech bylo o Vatikánu znovu slyšet, totiž díky úniku tajných dokumentů americké diplomacie, redigovaných na velvyslanectví USA u Svatého Stolce. Bylo z toho víc zábavy než problémů. Ukázalo se, že bílá rozvědka Spojených Států není ničím jiným než echem mediálních dohadů, často spíš druhé kategorie. Vážný problém mají samozřejmě američtí diplomaté, kteří se pod ony depeše státnímu departmentu vlastnoručně podepsali. Svátky jsou za dveřmi. Bude třeba objevit se ve společnosti, zúčastnit se novoročního setkání papeže s diplomatickým sborem. A jak se dívat do očí lidem, o kterých psali snůšky drbů?!

O tom ale jen na okraj, abych vysvětlil, proč dnes nepišu o Wikileaks. Nestojí to za to. Chtěl bych obrátit pozornost na jedno vatikánské setkání, které zcela ušlo mediální pozornosti, ačkoli může mít pro budoucnost křesťanstva poměrně velký význam.

Na začátku prosince navštívila Řím vysoká delegace Světové rady církví se svým novým generálním sekretářem, norským pastorem Olavem Fykse Tveitem. Šlo o návštěvu v podstatě tradiční. V posledních letech ji vykonali všichni nově zvolení šéfové této ekumenické organizace, zpravidla nedlouho po nástupu do úřadu (Tveit na sebe nechal čekat téměř celý rok). Vždyť katolická církev je největším křesťanským vyznáním, a především proto není členem Rady, nýbrž jejím blízkým spolupracovníkem.

Pro vnímavého pozorovatele byla papežská audience přinejmenším podivná. Při podobných příležitostech papež mívá téměř vždy připravený projev, a pokud chybí, objeví se alespoň oficiální komuniké nebo oboustranná deklaráce. Tentokrát nebyl ani projev, ani oficiální prohlášení, ani deklaráce. Vůbec nic. Tveitovo setkání s papežem by asi zcela zapadlo, kdyby se kolegyni z anglické redakce rozhlasu nepodařilo norského pastora tak trochu vyprovokovat. Šéf ekumenické organizace se snažil o velkou zdr-

Benedikt XVI. a Olav Fykse Tveit. Foto: ecumenicalissues.blogspot.com

Církev nesouhlasí se snižováním laťky v oblasti ekumenismu. Jde nám o plnou a viditelnou jednotu. Bratři protestanté tomu ne vždy rozumějí.

ženlivost. Přiznal nicméně, že během setkání s papežem došlo k otevřené výměně názorů. Benedikt XVI. chtěl vědět, jak si představují budoucnost ekumenismu, co zamýšlím udělat pro jednotu, pro viditelnou – opravil se Tveit – jednotu Církve. Zajímal ho také pokrok teologických dialogů. Generální sekretář Světové rady církví přiznal, že nesdílí papežův názor na krizi ekumenismu v západním křesťanstvu. Připomeňme, že je spojena s rostoucí liberalizací tradičně protestantských vyznání, projevující se jak v morálním učení (například ohledně homosexuality), tak v pochybnostech o základních pravdách křesťanské víry (např. Kristovo zmrtvýchvstání). Podle pastora Tveita ekumenismus zůstává živý i v západním protestantismu, je ovšem chápán jinak než v Římě. Teologický dialog je samozřejmě důležitý – vysvětloval pastor Tveit –, abychom stále lépe rozuměli tomu, co nás spojuje, ale je také důleži-

té, abychom společně něco dělali pro svět, pro ekologii, spravedlnost a mír.

Pastor Tveit krizi ekumenismu popíral i potvrzoval zároveň, ba co víc, poukázal na její hluboké kořeny. Ty spočívají v diametrálně odlišném chápání jednoty Církve. Katolíkům totiž nejde pouze o přátelskou koexistenci jednotlivých konfesí, o bezproblémovou spolupráci, nýbrž o skutečnou obnovu jednoty Církve, jak se to uskutečňuje například ve vztazích s pravoslavnou církví. Proto také úkolem teologických dialogů není pouze hledat to, co nás spojuje, ale také překonávat to, co nás dělí. Za předpokladu pro katolíky samozřejmého, že totiž existuje zjevená pravda, jíž musíme být poslušni, a ne pouze řada možných úvah na téma Ježíš.

Při poslechu rozhovoru s pastorem Tveitem bylo zřejmé, proč setkání s šéfem ekumenické rady církví mělo tentokrát tak diskrétní podobu. Oné upřímné výměny názorů za zavřenými dveřmi bylo potřeba, abychom nepředstírali, že jdeme kupředu, když stojíme na místě.

Krzysztof Bronk

Krzysztof Bronk pracuje jako redaktor polské redakce Radia Vaticana.

PORODNÍ BÁBA V OSVĚTIMI

Příběh Stanisławy Leszczyńskiej

Příběh Stanisławy Leszczyńskiej je svědectvím nesmírné důvěry v Boží prozřetelnost i v nejkrajnější situaci a příkladem a povzbuzením pro všechny, kdo usilují o záchranu nenarozeného života.

Pojďte, požehnaní mého Otce, ujměte se království, které je vám připraveno od založení světa. Neboť jsem hladověl, a dali jste mi jíst, žíznul jsem, a dali jste mi pít, byl jsem na cestách, a ujali jste se mne, byl jsem nahý a oblékli jste mě, byl jsem nemocen, a navštívili jste mě, byl jsem ve vězení, a přišli jste za mnou.

Slavná Ježíšova slova z podoběnství o posledním soudu (Mt 25,31–46) se vztahují na bezpočet lidí, jejichž jména a skutky jsou známy jen Otci. Mnozí vydali tiché svědectví i v tak nelidských podmínkách, jež panovaly za branami nacistických vyhlazovacích lágrů. Velmi známý je životní příběh svatého Maxmiliána Kolbeho, který podstoupil hrdinskou smrt v Osvětimi místo svého spoluvězně, otce rodiny. Méně se ví o heroismu tisíců obyčejných věřících, kteří umírali pod zločinným Hitlerovým nacionálně socialistickým režimem. Je bolestné, že pro média i moderní akademický svět není perzekuce katolíků nacionálními socialisty v Německu i porobených zemích dostatečně zajímavým tématem.

Heroismus lékařů-věznů

Osvětim disponovala rozličnými zařízeními a vedle cel pro spaní, kancelář a kuchyní měla i marodky, kde byla v otřesných podmínkách poskytována péče nemocným vězňům. Pracovali zde převážně lékaři a sestry, kteří sami byli vězni. Smyslem léčení bylo jediné přivést vězně zpět ke schopnosti pracovat. V případech, kdy vězeň nevykazoval známky snadného vyléčení, byl poslán na smrt. Lékaři často riskovali vlastní život tím, že falšovali dokumentaci, aby pomohli vážně nemocným, kteří by jinak byli usmrceni, zůstat déle v léčení. Mnohé ženy, jež přicházely do Osvětimi, byly těhotné, a proto měl tábor i jakési porodnické oddělení. Vězeňkyně byly

určeny do pracovního procesu; jejich děti byly nežádoucí. Zde působila i Stanisława Leszczyńska.

V nejhudších částech Lodže

Stanisława se narodila roku 1896 a ve dvaceti se vdala za Bronisława Leszczyňského. Měli dva syny a dceru. Roku 1922 dokončila školu pro porodní asistentky a začala pracovat v nejhudších částech města Lodže. Většina prostých žen tehdy rodila doma a Stanisława často ušla desítky kilometrů denně. Byla rodičkám k dispozici ve dne i v noci.

V Osvětimi pomohla přijít na svět třem tisícům dětí. Přitom nezaznamenala jediný případ úmrtí novorozence nebo matky.

Po válce se vrátila do Lodže a dále oddaně sloužila při porodech. Manžel Leszczyňského zahynul při Varšavském povstání roku 1944. O všem, co učinila pro nejmenší z nejmenších v táboře smrti, s pokorou mlčela. Všechny tři děti se staly lékaři a teprve její syn, v době, kdy odcházela do důchodu, prozradil šokováním spolupracovníkům a tím i celému Polsku její příběh.

Odvlečení do Osvětimi

Stanisława, její dcera i oba synové byli zatčeni v Lodži 18. února 1943. Synové byli posláni do pracovních táborů v Mathausenu a Gusenu, kde pracovali v kameňolomech. Matka i dcera Sylvie dorazily v dubnu 1943 do Osvětimi. Jako ostatním vězeňkyním jim byla na předloktí vytečována čísla – 41335 a 41336, byly zbaveny osobních věcí, oděvů i vlasů a vyfasovaly táborový oděv, pruhované kombi-

nézy, zástěru, spodní prádlo a boty (Sylvie si vzpomíná, že dostala obě boty levé). Oděvy byly plné vši. Stanisława prožila v Osvětimi dva roky a pracovala jako porodní bába ve třech různých blocích. Marodka vypadala všude stejně: 40 m dlouhá dřevěná bouda s jedinými cihlovými kamny. Tábor byl velmi často zaplaven vodou, a proto se neustále šířila úplavice a tyfus. Na marodce byly tři úrovně kavalců po obou stěnách boudy. Kavalce i slaměné matrace byly plné vši, parazitů, prachu a špíny a na jednom z nich zpravidla spaly až čtyři ženy naráz. Většina žen ležela jen na prknech. Všude žily krysy, jež často okusovaly spícím ženám konečky prstů, ušní boltce či nos. Celkem na marodce bylo 1000 až 1200 žen a nejméně desítky jich každý den zemřela.

Nelidské podmínky

Stanisława vzpomíná: „V zimě, kdy byly velmi nízké teploty, se na stropě vytvořily rampouchy, jeden vedle druhého. Večer, když se svítilo, krásně zářily, vypadaly jako velký křišťálový lustr. Ale pod těmito rampouchy spali lidé a ženy přiváděly na svět děti.“

Cihlová kamna sloužila jako místo porodu, protože nic jiného nebylo k dispozici. Pec byla v provozu jen několikrát za rok. Třicet kavalců nejbližší kamnům bylo vyhrazeno pro rodičky. „Úděl všech pracujících žen byl žalostný; o to těžší byly pracovní podmínky porodní asistentky. Nebyla k dispozici antiseptika, obvazy ani léčiva – s výjimkou malého přídělku aspirinu,“ popisuje paní Leszczyńska situaci. Základem stravy byla dušená zelenina, většinou shnilá. Němečtí lékaři v táboře – Rhode, König a Mengele by pomoc neárijcům neposkytli, proto asistovala u porodu často sama, případně s dcerou. Teprve později jí směly pomáhat uvězněné lékařky.

Stanisława vynikala hlubokou pokorou, proto později vyzdvihovala záslužnou činnost, nasazení a odevzdanost lékařek. Nikdy nemluvila o svých vlastních zásluhách. Přitom lze hovořit o zázraku. Pomohla přijít na svět třem tisícům dětí. Když jí vrchní lékař tábora a příslušník SS rozkázal vypracovat zprávu o úmrtnosti novorozenců, odpověděla, že nezaznamenala jediný případ úmrtí novorozence nebo matky. *Lagerarzt* byl plný nenávisti i závidění. Ani skvěle vybavené univerzitní kliniky s výbornými hygienickými podmínkami nedosahovaly takových výsledků. Stanisława to zdůvodňovala tím, že vyzáblé, podvyživené děti nebyly pro cizorodé organismy zajímavé. Její spolupráci však připisují tuto věc přímluvě Matky Boží, ke které se s dětinou důvěrou utíkala.

Vraždění nevinátek

Když se blížil porod, musela se už tak zbídačená rodička většinou vzdát svého přídělku chleba, chtěla-li dostat kus příkrývky, z níž bylo možné vyrobit oblečení a pleny pro dítě. Na barácích v lágru nebyla tekoucí voda. Praní plen bylo riskantní a jelikož se vězněné ženy nemohly volně pohybovat ani v rámci svého bloku, praly je tajně. Novorozenci nedostávali vlastní příděl stravy ani mléka. Záměr byl jediný – aby děti co nejdříve zemřely. Nacionálně socialistický režim byl tak neuvěřitelně krutý a cynický, že mu nestačilo ani toto ponížení žen, které porodní bolesti vyměnily za krutá muka vidět své dítě pomalu umírat podvýživou i přes veškerou péči, již jim v těchto nelidských podmínkách mohly poskytnout. Dozorci navíc zaměstnaly bezcitné kriminálnice, aby děti topily v sudu. Do května 1943 se to týkalo všech dětí z Osvětimi. Vražděním nevinátek byla pověřena sestra Klara, bývalá německá porodnice vězněná za totéž – zabíjení novorozenců. Její pomocnicí byla ruská prostitutka Pfani. Matky byly vystaveny zoufalému křiku dětí, které tyto bestie utrácely.

Situace se změnila v květnu 1943, tedy měsíc po uvěznění Leszczyńských. Náhoda, nebo důkaz neuvěřitelného Božího záměru? Děti árijského vzhledu, s modrými očima a světlými vlasy, byly

Socha S. Leszczyńské. Foto: datum.org.ar

Porodní bába z Osvětimi je všem věřícím příkladem dětinné důvěry v Boží pomoc.

odesílány do převýchovného denacionalizačního útulku v městě Naklo. Poté končily v dětských domovech, ty šťastnější v německých rodinách. Stanisława neváhala a zorganizovala další riskantní podnik – tajně označovala děti tetováním, kterého si strážce nevšimnou. Matkám tak svítla naděje, že své odvláčené děti ještě někdy uvidí.

Přestože se všechny děti, u jejichž porodu asistovala Stanisława Leszczyńska, narodily živé, těch, jež zůstaly v Osvětimi a podařilo se je například ukrýt, přežilo sotva třicet. Pár set dětí se dostalo do Nakla. Přes 1500 jich utopily hero-dovské katyně Klara a Pfani. Dalších tisíc jich do osvobození tábora v lednu 1945 zahynulo hladem, zimou a nemocemi.

Neohrožená „matka“

Pokora ženy, jež byla v Osvětimi nazývána prostě *matkou*, skryla našemu zraku řadu souvislostí. Kusé informace pamětníků ukazují, že již po nástupu do Osvětimi riskovala paní Leszczyńska trest smrti za to, že zastavila nacistického lékaře, aby mu ukázala průkaz, jež osvědčoval její profesi. Lékař byl její odvahou

hluboce pohnut, a proto nakonec svolil, aby na marodce asistovala porodům. Sestra Klara ji jednou zbilá za „nedodržování instrukcí“ a dotáhla ji k hlavnímu lékaři. Ten jí dal ultimátum: buď před ním zabije dítě, jako to dělala Klara, nebo půjde sama do komory smrti. Neopatrná žena klidně a rozhodně odpověděla: „Ne, nikdy nezabiji dítě.“ Nelze rozumně vysvětlit, že hrozba smrti nebyla naplněna. Dokázala vzdorovat i nechvalně proslulému doktoru Mengelemu, který na věznicích prováděl své pokusy. I on nařídil Stanisławě zabíjet děti. Odpor se opakoval a brunátný Mengele se zmožil jen na to, že na ni opakovaně křičel: „*Be-fehl ist Befehl!*“ Tato tragikomická scéna je důkazem Božího humoru, který jeho věrné neopouští ani v nejhorších momentech. Porodní bába z Osvětimi byla neúnavná. Téměř nespala, všestranně pomáhala rodičkám, sháněla ženy ochotné kojit novorozence, byla-li matka vysílena. Je dokázané, že nezanedbávala ani to hlavní – věčnou spásu nemluvnat. Dětem sháněla kmotry a sama je křtila.

Příklad dětinné důvěry

Příběh Stanisławy Leszczyńské je neuvěřitelný, právem lze tuto hluboce věřící ženu mála slov a mnoha činů, jež jako bibliční mládenci v ohnivě peci nikdy nesevčila ze svých zásad, nazvat divotvůrkyní. Zemřela roku 1974. Její hrob se okamžitě stal poutním místem. Krakovská zdravotní škola nese od roku 1983 její jméno. Porodní bába z Osvětimi je všem věřícím příkladem dětinné důvěry v Boží pomoc. Zároveň by právem mohla být patronkou těch, jež usilují o záchranu nenarozeného života, který čelí i dnes hrozbám potratu. V současné době probíhá beatifikační proces.

Josef Mudra

Připraveno s využitím textů publicisty
Matthewa Angera (Richmond, USA):

Midwife at Auschwitz. The Unbelievable
Story of Stanisława Leszczyńska.

Autor působí ve veřejné správě, zabývá se otázkami evropské integrace a mezinárodních vztahů.

NEEXISTUJE VĚTŠÍ NESPRAVEDLNOST NEŽ POTRATY

O kultuře rozhodují mrtví. Nevzpomínám si přesně, kde jsem tuto krátkou větu slyšel, ani kdo ji pronesl, v paměti mi zůstal jen silný pocit. Tak jako období války definují ti, kteří ve válce bojují a umírají, konkrétně zač bojují a proč umírají, tak to v nejširším smyslu slova platí i pro období míru. Ať už jsou to infarkty, rakovina, nehody na silnicích, eutanazie nebo potraty. Naši kulturu dnes, stejně jako kulturu starého Říma, středověké Florencie či novověké Paříže, definuje to, kdo a proč umírá. A také to, kdo smrt zemřelých ctí, kdo truchlí, a kdo ji ignoruje, šlape po hrobech a demoluje pomníky.

Před půl stoletím definovala smrt i druhou světovou válku. Smrt v německém táboře Auschwitz, stejně jako smrt na ruském popravisti v Katyni. Tragédii války charakterizovala podrobená území s kolaborujícími armádami a odbojnými partyzány, stejně jako odvážní letci s obětavými zdravotními sestrami na straně suverénních a nedobytných území. Nikdo neobvinil nacisty před dějinami z válečných hrůz tolik, jako světci v čele s Maxmiliánem Kolbem. A nikdo nespovědí o hrůzách komunismu tak, jako

nevinné oběti v gulazích, uranových dolech či soudních síních, které byly svědky nespravedlnosti. Zlomená Milada Horáková na straně jedné, či hrdý a drzý Silvestr Krčméry na straně druhé.

Každá tyranie má nejen své vrahy, ale i triumf jejich obětí; lidí, kteří jakoukoli velkou a jakkoli zfanatizovanou masu usvědčí před Bohem a dějinami z omylu. Proto musí jejich jména zůstat v paměti, proto se po nich musí

„Největším nepřítelem míru je potrat,“ řekla Matka Tereza při přebírání Nobelovy ceny míru.

pojmenovávat ulice a náměstí. Pro každou společnost je tragédií, když tomu tak není, ale ještě horší je, není-li koho připomínat. Válka bez světců je jakoby zemí bez Boha, krajinou pohodlných a průměrných, kde vládne oportunistus a kolaborace.

Svědomy, jak upozorňoval Anton Neuwirth, je nejsilnější oporou svobody a největším nepřítelem tyranie. Do-

kud existuje lidské svědomí, nezlomené a svobodné, nemůže žádná totalita přežít. To není objev 20. století, ale poznání, které objevila již antika.

Vraťme se však k mrtvým. Jaká smrt, kteří mrtví definují kulturu naší doby? Smrt horníků v dole, který neměl být otevřen? Nebo smrt vojáků vracejících se z mírové mise? Či smrt bezdomovce, který zmrzl na ulici v centru města, aniž si toho někdo všiml dříve, než začal páchnout? Nebo snad smrt celebrity, zpěváka, jehož jméno zná celý svět, čte o něm každý den, a přece o něm nic neví? Odpověď je, že všechny. Pokud si však pomůžeme Matkou Terezou, ženou, která pomáhala umírajícím v jednom z nejbezradnějších koutů Země, neexistuje větší nespravedlnost než potraty. „Největším nepřítelem míru je potrat,“ řekla při přebírání Nobelovy ceny míru. Mnoho se za těch 30 let, které od té doby uplynuly, změnilo i na Nobelově ceně a mnozí její nositelé dnes více než tuto světici připomínají to, před čím varovala.

Jaroslav Daniška

Převzato z *Impulz revue* 3/2009
ze slovenštiny přeložila -dk-
redakčně kráceno

Dopisy čtenářů

Bezbariérový život

V jeden páteční podvečer jsem v televizních novinách zhlédl příspěvek, jehož obsahem bylo seznámení s první univerzitní mateřskou školkou. Na první pohled se zdálo hezké, že je umožněno studium i matkám a jejich ratolesti nemusí být někde samy nebo u cizích, avšak pěkně poblíž, takže se jim maminky o přestávce mohou ihned opět věnovat. Zarážející pro mne ale bylo sdělení rektora oné univerzity. Dítě představuje bariéru ve vysokoškolské kariéře matky. Daleko jsme to dotáhli. Dítě již není plodem vzájemné lásky rodičů, které je vítáno jako

poklad. Stalo se vedlejším produktem svobodo(s)myslného života dvou užívajících si individuů. Prostě „to“, bariéra, překážka. Tak je tomu obdobně i s vnímáním povolání mateřství, rodičovství, rodiny. Je vidno, že i v dnešní době se inteligence a do nebes vyvyšované vzdělání nerovná moudrosti.

Slavomír Randis DiS

Ad uvěznění dvou otců, kteří odmítli školní sexuální výchovu

Čtete prosím dobře: Nejde ani o Irák, Saúdskou Arábii či podobnou zemi. Jde o čelného představitele EU, Německo, které se podobnými projevy nebezpečně přibližuje k formám diktátu a omezo-

vání základních práv člověka na výchovu a formaci dětí. Pokud nebudou rodiče a zvláště věřící křesťané reagovat a vyjadřovat svůj protest proti všem formám NÁSILÍ vůči svědomí, bude vývoj směřovat ke stále tvrdším postihům s možnou formou novodobých katakomb, pokud ovšem chceme uchovat víru. Je třeba rozhodně vyjádřit své NE a tyto informace šířit a žádat samozřejmě satisfakci za drastický postih rodičů, kteří odmítli sexualizaci svých dětí.

Pokoj a dobro. Žehnám

P. Petr Dokládal

<http://res.claritatis.cz/zpravy/evropa/dva-otce-keri-odmitli-skolni-sexualni-vychovu-uveznili-ve-vazbe/4336>

Slovo se stalo tělem. Poselství Vánoc hovoří o nezměrné Boží lásce a milosrdenství. Ale také o velikosti a důstojnosti člověka. Bůh se stal člověkem, aby se člověk mohl stát Bohem. Každý člověk má nezcizitelnou důstojnost, každý lidský život – i ten nejkřehčí, skrytý dosud v lůně matky – je posvátný a musí být chráněn. Tuto pravdu je třeba hájit nejen na poli víry, ale i na poli rozumu.

Dovolujeme si vám, milí čtenáři, věnovat tuto vánoční přílohu jako malý příspěvek k hlásání vánočního poselství o velikosti a kráse člověka a přejeme vám, abyste navzdory zmatku a povrchnosti dnešního světa našli tichou hojivou chvíli pro přemítání o podstatném. Kéž vás vtělený Bůh naplní úžasem a radostí nad zázrakem Vánoc!

Mimo to vám také přejeme trpělivost a vytrvalost pro četbu tohoto poněkud hutného textu. Ať vám chutná! Redakce RC Monitoru.

DŮSTOJNOST ČLOVĚKA

Filosofické objasnění otázky lidské důstojnosti

Postmoderní relativizace veškeré pravdy dospěla i ke zpochybnění hodnoty a důstojnosti člověka. Náleží vůbec člověku kvalita důstojnosti? Autor ukazuje, že hodnota lidského jedince není jen mýtem či vírou, nýbrž závěrem korektně pracujícího rozumu.

I. Velké dilema

O lidské důstojnosti slyšíme poměrně často v různých souvislostech. Nehovoří se o ní jen v rovině náboženské, ale i v poměrech čistě sekulárních. Dokonce ani naše média se tomuto tématu nevyhýbají. Proto téměř každému připadá samozřejmé, že člověku důstojnost náleží. Kdybychom však provedli anketu, v níž bychom se respondentů dotazovali na význam tohoto termínu, patrně bychom dospěli k závěru, že ho nedokáží nějak přesněji vymezit. Nebo nám snad nepřipadá, že důstojnost je něčím velmi těžko uchopitelným, něčím vágním? Více či méně jasně vnímáme, že diskurz o důstojnosti náleží do oblasti etické, a ta je mnoha dnešními lidmi považována za onu dimenzi života, v níž poprávu panuje pluralita, protikladnost názorů, jedním slovem *relativismus*. Následkem toho se buď pasivně podvolují rétorice důstojnosti, anebo ji sami aktivně provozují. Jak taková rétorika vlastně vypadá? Bere na sebe háv obhajoby *lidských práv*. Jestliže má totiž každý člověk jakási práva, pak mu z téhož titulu náleží i důstojnost.

Někdy jsou pojmy práva a důstojnosti užívány v jednom spojení, a to teh-

dy, když se například hovoří o „právu na důstojné zacházení“, „právu na důstojné pracovní podmínky“, „právu na důstojnou smrt“ apod. Pokud pochopíme, že lidská důstojnost nějak souvisí s právy člověka, začne nám být jas-

Bůh se stal člověkem, aby se člověk mohl stát Bohem. Trés Riches Heures (15. stol.). Foto: Wikimedia Commons

né, že relativizace tohoto pojmu a jeho vágní zneurčitění mohou být poněkud problematické. Proč? Protože stále ještě máme za to, že lidská práva jsou *obecná, nezcizitelná, nezadatelná, nedotknutelná, nemanipulovatelná* atd., a to jsou hodně silné, kategorické přívlastky, které se jaksí nehodí do myšlenkově rozvolněného světa postmoderního relativismu. Vždyť v postmoderní době je už k smíchu hovořit o něčem, co je obecně platné, nutné, jistě přináležící či pragmaticky nemodifikovatelné. Není tedy celá agenda tzv. lidských práv a s ní spojená lidská důstojnost pouhým reliktem definitivně zašlých dob, které pokrok nechal beznadějně za sebou? Dob, na něž sice můžeme s nostalgií vzpomínat, ale zároveň musíme realisticky uznat, že současný stav vědění nesoucí naši kulturu přímo koliduje s předpoklady světa, v němž lidé ještě věřili v absolutní a nedotknutelné hodnoty? Stojíme tedy zřejmě na určitém *rozcestí*, na kterém se musíme rozhodnout, jakým směrem se vydat. Buď se plně oddáme současnému kulturnímu relativismu, a pak podkopáme i hodnotu člověka s jeho údajně nezcizitelnými právy, anebo se za hodnotu člověka postavíme, avšak v tom případě

se budeme muset rozloučit s krédem vyznávajícím neexistenci absolutních norem. Dnešní kulturtréři se děsí černobílého vidění, a proto volí třetí cestu, která spočívá v uskutečňování dialektické jednoty protikladů postmoderního relativismu s étosem ostře strážných lidských práv. Že se jedná o vnitřní rozpor, který dříve nebo později přivede tragickou společenskou explozi, to kulturně-politické elity s vědomím historické vyvolanosti velkoryse přehlížejí.

2. Nutnost objasnění

Ať se to má jakkoli, je žádoucí, abychom se v otázce lidské důstojnosti dobře zorientovali. V latině se termín *dignitas* používal pro označení funkce či úřadu, ale znamenal též hodnotu a vznešenost. V aplikaci na člověka přicházejí v úvahu posledně dva jmenované významy. Přitom je třeba se zeptat, jaké *důvody* nás vedou k vypovídání tohoto termínu o člověku. Při pozornějším zamyšlení dospějeme ne k jednomu, nýbrž hned k několika důvodům.

Za prvé, důvodem pro přisouzení důstojnosti člověku je bezesporu jeho *přirozenost*. V aristotelském žargonu bychom mohli poznamenat, že lidská přirozenost (jeho bytostná konstituce) představuje tzv. vnitřní příčinu člověka.

Pak jsou tu ovšem ještě tzv. vnější příčiny, pod kterými se rozumí příčiny výkonné (eficientní) a účelové (finální). I ty vstupují do hry při objasňování důvodů přisuzování důstojnosti člověku. Optikou výkonné příčiny lze číst otázku po *původu člověka*. Ta má s problémem důstojnosti jistě mnoho do činění, neboť je-li člověk pouhým náhodným výtvozem slepé evoluce, je diskurz o jeho důstojnosti poněkud nedůstojnou fraškou. Účelová příčina zase odpovídá na otázku po cíli neboli smyslu lidského života. Končí-li se tento biologickou smrtí a je-li tedy smyslem našeho pozemského přebývání jen starost o to, jak oddálat nevyhnutelný okamžik našeho definitivního konce, pak si zřejmě v tomto boji můžeme dovolit i jednání na úkor druhých. To se sice neslučuje s jejich důstojností, ale veškeré tzv. mravní rozdíly a kvalifikace budou stej-

ně nakonec všechny smazány ve všeobjímající náruči smrti.

Nyní již můžeme nahlížet, že tzv. lidská práva nejsou *příčinou* lidské důstojnosti, ale naopak jejím *důsledkem*. Neboť pouze tehdy, když má lidská přirozenost zcela určitou podobu (např. když není materialisticky redukovatelná) a když

„Anatomický člověk“. Trés Riches Heures (15. stol.)
Foto: Wikimedia Commons

Přírodověda není kompetentní při tematizaci původu člověka, poněvadž jí schází nutné metodické prostředky k uchopení celkového vzniku nejen člověka, ale vlastně jakéhokoli jiného jsoucna.

není původ a cíl lidského života totožný s původem a cílem nahodilých hmotných skutečností, má smysl považovat člověka za vybaveného důstojností. Nejsou-li splněny tyto podmínky, je rozruch okolo lidské důstojnosti jen zoufalým pokusem o zapuzení vědomí pravé povahy člověka, která se plně vyjeví na konci jeho života nezadržitelným propadem do nenávratné nicoty.

Máme-li shrnout doposud řečené, nutno říct, že kvalita důstojnosti představuje *eminentní hodnotu lidské bytos-*

ti. Otázkou je, zda nám tato kvalita skutečně náleží, či zda si ji po zkušenostech s brutálním zlem rozpoutaném v dějinách nedávného 20. století jen naivně a iluzorně nepřivlastňujeme.

3. Filosofické vyjasnění problému

Chceme-li postoupit o něco dále při objasňování otázky lidské důstojnosti, je užitečné zaměřit naši pozornost na jednu kapitolu z dějin filosofického myšlení, která na první pohled s naším tématem vůbec nesouvisí. Vezmeme-li si do rukou některé středověké filosofické texty, zjistíme, že se v nich objevuje termín *dignitas* jako označení *principu*. Filosofové vynakládali vždy velké úsilí na odhalování *principů* a *příčin* zkoumaných oblastí. Principy a příčiny mají zvláštní, řekněme *základní* a *axiomatické* postavení, protože o ně se opírá všechno ostatní. Existují tzv. konstitutivní principy, které jsou ustavující pro samotné bytí dané skutečnosti, existují již jmenované principy/příčiny výkonné a účelové, od nichž se existence věcí buď počíná anebo k nimž následně svou činnost směřují. Bez pochopení těchto principů nelze věcem rozumět. Řecký filosof Aristoteles definuje pojem principu jako to, co je první v dění, bytí či v poznání nějaké skutečnosti. Proto rozlišuje principy v řádu *dynamickém*, *bytostném* a *kognitivním*. Řečené principy jsou nosné pro vznik, dynamiku, bytí a poznání realit, jimiž se filosofie zabývá. Jsou nadány *prioritou* a vše ostatní na nich závisí a nalézá v nich svůj osmyslňující základ. Jak to vše souvisí s naším tématem lidské důstojnosti? Jednoduše tak, že pokud je člověku vlastní důstojnost (*dignitas*), má i on primární, axiologické postavení jak v bytí, v dění, tak i v poznání. Přitom pro nás bude užitečné vědět něco o strategii, kterou Aristoteles poukazuje na fundamentálnost tzv. *principu sporu*. Ten kategoricky požaduje, aby žádná skutečnost nebyla, neděla se a nebyla myšlena jako *A a non-A* zároveň a ve stejném ohledu. Nevývratnost tohoto principu plyne z toho, že mimo jeho platnost nelze myslet. Kdo by tak chtěl učinit, byl by ve své (o)pozici neprominutelně odkázán

na pojmy mající význam, tedy na pojmy, které neznamenají něco a svůj naprostý opak zároveň a ve stejném ohledu. Jinak by ani nemohl oponovat. Tím by však platnost daného principu jen potvrdil. Podívejme se tedy, jak to vše souvisí s naším námětem.

3.1. Principiální postavení člověka

3.1.1. V řádu dynamickém (v dění, in fieri)

Těmito úvahami zaměřujeme dynamický aspekt lidského života. V první řadě se musíme ptát, kde leží výkonná příčina lidského života, neboli jaký je původ člověka. Nemálo lidí si dnes myslí, že věda prokázala původ člověka, který bývá nejvíce prezentován prostřednictvím evoluční teorie. V tomto pohledu se má za to, že se člověk díky jistým imanentním zákonitostem vynořil z lůna přírody a že ho od ostatních bytostí dělí jen větší či menší vzdálenost vyjádřitelná pomocí kategorie komplexity. Příznivci i oponenti takového vysvětlení se většinou shodují v tom, že pro posouzení jeho přijatelnosti je nezbytná dobrá profesní orientace na poli přírodovědy. Nic takového však není nutné, třebaže to zní dost skandálně. Dá se totiž spolehlivě prokázat, že přírodověda není kompetentní při tematizaci původu člověka, poněvadž jí schází nutné metodické prostředky k uchopení celkového vzniku nejen člověka, ale vlastně jakéhokoli jiného jsoucna. Vysvětlit celkový vznik něčeho předpokládá schopnost poznání dané skutečnosti v její celistvosti a právě tuto kompetenci přírodověda společně s jakoukoli jinou partikulární vědou postrádá. Takové tvrzení je samozřejmě třeba přivést ke zřejmosti, což je v rámci našeho krátkého pojednání takřka nemožné. Nicméně není to jen z nouze ctnost, když se o to alespoň náznakově pokusíme prokázáním nepřijatelnosti redukce skutečnosti na její empiricky dostupné dimenze. Jestliže někdo zastává, že skutečnost není nic jiného než to, co jsme schopni empiricky zachytit (verifikovat či falzifikovat), přičemž zkušeností (empirií) se samozřejmě rozumí nejen naše běžná zkušenost se světem, ale i sofistikovaný expe-

riment podpořený moderní technologií, staví se na pozici *empirismu*. Nepřijatelnost empirismu se ukazuje při zkoumání hodnoty kritéria vědecké relevantnosti

Vývody moderní přírodovědy ohledně počátku lidské existence nedávají vyčerpávající odpověď na to, jak a proč člověk vstupuje do existence, poněvadž „člověk“ je něčím víc než empiricky dostupnou realitou.

ti jednotlivých tvrzení. Pro empiristu je vědecky relevantní jen to, co lze experimentálními metodami zachytit a náležitě klasifikovat. Zásadní problém ale spočívá v tom, že samotný axiom empirismu, který je zosobněn uvedeným principem vědecké relevantnosti tvrzení, není sám experimentálně ani verifikovatelný, ani falzifikovatelný. Tím pádem nesplňuje vědecká kritéria relevance, která vyhláší, a dostává se do rozporu sám se sebou. Co z toho plyne? Přesně to, co jsme již řekli. Skutečnost obecně a skutečnost člověka zvláště není redukovatelná na to, co jsme o ní schopni zjistit aplikací experimentálních metod, byť by byly podloženy matematickou precizností. Trvat

Stvoření Adama a Evy. Illuminovaná francouzská Bible (13. stol.). Foto: templestudy.com

na kompetenci přírodovědy v této věci znamená upadnout do rozporného myšlení. Kdo však nezná, v čem spočívá skutečnost člověka v její celistvosti, kdo postihuje jen jeho empiricky vykazatelnou stránku, ten nemůže předkládat své závěry o původu člověka jako vědění o celkovém povstání lidské reality. Jedině *filosofie* (metafyzika) disponuje prostředky k explikaci problému přechodu jsoucna z jeho nebytí do jeho faktické existence. Kdo by filosofii tuto kompetenci nechtěl přenechat a prohlásil by ji za pavědu, opět by popřel své vlastní stanovisko, neboť názor o vědeckosti a spolehlivosti filosofie je sám *filosofický*. Spokojme se nyní jen s těmito náznaky, z nichž vysvítá, že přehnané sebevědomí přírodovědců s jejich údajným patentem na výlučnou explikaci lidské reality je nepodložené a neoprávněné a že filosofie je disciplínou, kterou nelze jen tak jednoduše odepsat a poslat do dějin již překonaného způsobu poznávání skutečnosti. Její možnosti jsou větší, než se v dnešním relativistickém klimatu nekriticky soudí. Představená argumentace nám dovoluje uzavřít, že vývody moderní přírodovědy ohledně počátku lidské existence nedávají vyčerpávající odpověď na to, jak a proč člověk vstupuje do existence, poněvadž „člověk“ je něčím víc než empiricky dostupnou realitou. Konečné odpovědi na položenou otázku se nicméně dopátráme až tehdy, budeme-li vědět to podstatné o lidské přirozenosti. Neboť ukáže-li se, že v člověku je něco, co zásadně přesahuje zákonitosti vzniku a zániku hmotných jsoucenců, bude třeba hledat jeho původ (i cíl) jinde než v imanentním procesu tohoto světa. Vyhledky na přisouzení důstojnosti člověku se tím pochopitelně zlepšují.

K dynamickému rozměru lidského života nepatří jen fakt a způsob počátku jeho existence, ale i postupný rozvoj již jsoucí lidské reality. Většina z nás je přesvědčena o tom, že jsme v řadě ohledů svobodnými bytostmi, že nejednáme pod taktovkou nějaké nutnosti. Pokud bychom však vydali naše myšlení všanc v současnosti prosperujícím přírodním a sociálním vědám, zjistili bychom, že se z nich prostor pro naši svobodu ztratí. A na tom není nic překvapivého. Tyto

Giacomo di Mino: Korunování Panny Marie (1340–1350)
Foto: Wikipedia

Ušlechtilost v myšlenkách, slozech i činech je zvláštním projevem svobodně vybojované lidské důstojnosti.

vědy jsou totiž empirické a studují zkušenostně vykazatelné zákonitosti. Svoboda však není empirickým faktem. Jsme o ní sice přesvědčeni, ale nevidíme ji, nemůžeme ji ani zvážit, ani změřit. A navíc, naše přesvědčení o svobodě může být mylné. Je-li totiž náš niterný, myšlenkově-volný život převoditelný na zákonitosti ovládající činnost našeho mozku, pak se víra ve svobodu proměňuje v iracionální postoj. Staří středověcí filosofové říkali, že pokud nemáme svobodu, nejednáme, nýbrž „jsme jednáni“, tj. postrádáme autonomii, svébytnost v jednání, které už není naše, ale vychází z nějakého jiného činitele (neuronů, genů, pudů, sociálního prostředí atd.) a my jsme jím jen pasivně modelováni. Pak ani vlastně nemůžeme trvat na tom, že každý z nás je nějaké „činné já“, neboť jak „naše“ myšlení, tak „naše“ chtění je převedeno na zdroj jsoucí mimo naše iluzorní sebevědomí.

Takové myšlenkově a volně vyvlastněné bytosti žádná důstojnost náležet nemůže. Důstojnost je kvalitou určitého subjektu nadaného schopností myslet a svobodně chtít, ne reality, skrze niž myšlení a chtění jen prochází bez toho, aniž by tyto dynamismy dokázala s rozvahou ovládnout a využít ve prospěch svůj i ostatních. Kvalita svobody naopak znamená, že jí nadaná bytost je destinována k sebe-určení, že je schopna *sama ze sebe* dát směr a celkový ráz svému životu, že je v tomto ohledu *své-bytná, autonomní, nezávislá* na jiném. Tedy že je počátkem, *principem* svých činů, které jí jsou přičítatelné v dobrém i zlém. Svobodné jednání vychází z něčeho dále nepřekročitelného a na jiné nepřevoditelného, tedy na něco *principiálního* v pravém smyslu slova (*dignitas operativa*).

Jak jsme viděli, máme-li co činit s principem v tomto významu, narážíme na jeho *nevývratnost a neodstranitelnost*. Platí to i o lidské svobodě? Vyjevuje se v ní skutečně takový stupeň lidské operativní autonomie, který nemůže být nijak zpochybněn? Je tomu opravdu tak, neboť existenci svobody lze naprosto spolehlivě dokázat filosofickou cestou. Kdybychom nebyli svobodní, byli bychom ve všem determinováni. To by znamenalo, že např. vše, co myslíme, nemyslíme na základě obezřetného, důvody svobodně zvažujícího postoje, nýbrž zcela nutně pod tlakem nějaké determinanty. To by platilo jak pro přesvědčení zastávce svobody, tak i pro jeho deterministického oponenta. Který z názorů by byl ten pravdivý? Oba jím být nemohou, poněvadž se kontradiktorně vylučují. Nutno si uvědomit, že by nebylo možné pravdivost žádného z těchto přesvědčení nahlédnout, poněvadž by byly produktem nějaké determinanty. Proč by se měl zastávce svobody mýlit, když je ke svému stanovisku determinován stejně jako jeho názorový odpůrce? Nebo je snad determinanta názoru deterministy pravdivější? To jistě ne. A jelikož odpůrce existence lidské svobody pravdivost pro svá tvrzení nezbytně nárokuje, popírá se, poněvadž v deterministickém režimu nejsou pravdivostní hodnoty našich soudů zjistitelné (srov. J. Fuchs, *Předpoklady nerelativizované etiky*, Krystal, Praha 2007, s. 114–117).

Další typ dynamiky vlastní lidskému životu vychází z právě dokázané svobody. Díky svobodě se sebeurčujeme, neboli žijeme v atmosféře mravnosti. Svým jednáním si můžeme zprostředkovat kvality, které jsou buď dobré nebo špatné a které z nás dělají lidi stejným způsobem hodnotitelné. O dobrotě či špatnosti jednotlivých činů a jimi získaných určení rozhoduje jejich poměr k tomu, co jsme jakožto lidé (poměr k naší přirozenosti). Např. jednáme-li tak, že podkopávám svobodu vlastní i svobodu druhých lidí (podléhám destruktivním návykům – sex, alkohol, drogy, či uvádím-li do nich druhé...), jednáme špatně, protože ničím to, co člověka přirozeně a tedy nesmazatelně charakterizuje a v čehož uskutečňování nachází postupně sám sebe. Podporují-li naopak svým jednáním svobodný postoj k sobě i okolí, neomezují-li autentickou svébytnost druhých, jednáme správně. Kdo z vás, milí čtenáři, dočetl až sem, může se na adresu redakce – e-mailem nebo písemně – ozvat a obdržít od nás vánoční pozornost. Lidské konání se sice odehrává v dějinách, a je tedy zatíženo nahodilostí, avšak nesmí nám uniknout, že každý skutek v nás zanechává určité stopy, které se časem stabilizují a které klasická etika nazývá ctnostmi a neřestmi. Ctnosti a neřesti jsou *kvality*, jež zvyšují či snižují hladinu lidského uskutečnění. Dobrá kvalita (ctnost) je spontánně ceněna, podobně jako nepochybná kvalita příslušející každé jiné věci dochází uznání. Jednání v souladu s finalitou lidské přirozenosti vnáší do našich životů řadu respektuhodných kvalit, kterým se v souhrnu říká *dobrá charakter*. Oproti stavu, v němž člověk vstupuje do své existence, je vnitřní stav dosažitelný svobodným jednáním výsledkem četných svobodných voleb učiněných v každodenním životě a právě jimi se utváří finální podoba každé lidské osoby. Tato etická práce člověka na sobě sámém může nabrat kurz postupné degradace, anebo se jejím prostřednictvím naopak stoupá směrem k neměnnému ideálu lidství. Vydobyté mravní kvality činí člověka lepším a svobodnějším, povznášejí ho nad šedý podprůměr kolektivního standardu. Právní řád vyžaduje rovnost, mravnost apeluje na excelenci

a tedy na nadřazenost. Etická superiorita však volá ke službě, takže nevznáší do lidského společenství rozkol. Mravní excelence vychází z vyšlechtěného materiálu daného lidskou přirozeností s jejími schopnostmi. Nobilita, ušlechtilost v myšlenkách, slovech i činech je zvláštním projevem svobodně vybojované lidské důstojnosti.

V této souvislosti není možné opomenout ani úlohu náboženství v životě člověka. Platón i Aristoteles chápali mravní život jako proces deifikace neboli jako cestu přirozeného zbožšťování člověka. Oba řečtí filosofové totiž nahlíželi, že postupné vrůstání pravdy a dobra do lidských životů je činí účastnými na transcendentních hodnotách. Z jejich cenných spisů je patrné, že se jim odha-

Platón i Aristoteles chápali mravní život jako cestu přirozeného zbožšťování člověka. Nahlíželi, že postupné vrůstání pravdy a dobra do lidských životů dává lidem účast na transcendentních hodnotách.

Platón, Seneca a Aristoteles. Hunterův žaltář (12. stol.)
Foto: Wikimedia Commons

lil *nemanipulovatelný* charakter zmíněných kvalit. Viděli, že existenci pravdy a dobra nelze popřít, neboť kdo chce popřít existenci pravdy, nárokuje navzdory svému úmyslům pravdu pro své negace, a kdo devaluje dobro, přehlíží, že již samotné poznání čehokoli naplňuje v různém stupni finalitu rozumu, a jde tudíž o něco dobrého. Oba aténští myslitelé si byli dále vědomi, že existence Boha chápaného jako poslední cíl (a tedy vrcholné dobro) lidského života spadá do zóny nevyvratitelných pravd. V jejich filosofických systémech není náboženství zosobněním vrcholné autority transcendentních norem, pod jejíž hrozbou tíhou se člověk utíká ke strachem diktovanému kultu obětí, nýbrž niterným požadavkem samotné lidské přirozenosti, která se zdravým náboženským postojem rozvíjí do své finální plnosti. Tak jako každá nekonfliktní komunikace spočívá i harmonická komunikace člověka s Bohem na určité *jednotě* pojící sféru lidskou se sférou božskou. Komunikující skutečnosti mají a musejí mít vždy něco společného (termín *communicatio* znamená *jednotu: cum – unitas*, tj. vzájemná jednota, překlenutí difference). Náboženský život jakožto proces zbožšťování proto nutně předpokládá přítomnost kvalit v rámci lidské existence, které ji uvádějí do souladu (jednoty) s Bohem. Že to s sebou nese zvláštní vyvýšení člověka nad tvory neschopné komunikace s Bohem, to je jasně patrné z toho, co jsme právě uvedli. Mravní excelence prostředkovaná náboženstvím (přirozeným i nadpřirozeným) profiluje lidskou důstojnost do ještě výraznější podoby, než je tomu v mravně kultivovaném životě člověka, který Boha do svého zorného úhlu nepouští.

Filosofie může zásadním způsobem přispět k osvětlení lidské důstojnosti také odhalením nesmrtnosti člověka. Moderní myšlení v nás sice vyvolává pochyby ohledně možností rozumu zvládnout spolehlivě toto náročné téma, nicméně nepředpojatý člověk má naprosto reálnou šanci pochopit pravdu o své nezničitelné zakotvenosti v řádu bytí. Nebudeme zde z pochopitelných a výše již naznačených důvodů důkaz lidské nesmrtnosti rozpracovávat. Jen naznačí-

me jeho kontury. Lidský rozum je poznávací kapacitou s transcendentálním rozpětím, tzn. že je schopen myslet skutečnost jako celek. Kdo by to popíral, upadl by do rozporu sám se sebou. Celek skutečnosti je nutný, nevzniká ani nezaniká, neboť i to by s sebou neslo rozpor. Tento nutný celek skutečnosti je poznatelný, a pravda o celku skutečnosti je tudíž trvalou hodnotou, která apeluje na trvalé uznání ze strany racionálních bytostí. Odtud filosof vyvozuje nesmrtnost člověka, jejíž popření implikuje diskvalifikující kontradikci. Jistě, rozpracování argumentace je značně náročné, avšak již uvedený náznak signalizuje, že problém nesmrtnosti nenáleží do oblasti labilních osobních preferencí. Jestliže filosofie dokáže nezničitelnost člověka, manifestuje jeho nedotknutelnou bytostnou stabilitu, v čemž se opět zjevuje jeho mimořádná důstojnost.

3.1.2. V řádu bytostném (in esse)

Principiálnost lidského bytí se před zrakem filosofie rýsuje při úvahách o lidské přirozenosti. Zatím jsme se zamýšleli nad jejím dynamickým rozměrem, který je dán adekvátní aktivací jejích kapacit rozumu a vůle. Podíváme-li se na lidskou přirozenost z hlediska statického, zajímá nás vedle její struktury především její bytostný status. Jsme skutečně autonomní bytostmi co do našeho bytí, anebo jsme jen momenty gigantického celku zvaného vesmír? Filosof se těmito otázkami ptá, zda lidem náleží substancialita (ontologická svébytnost), či zda jsou jen bytostně nepůvodním derivátem něčeho původnějšího. Víme, že existují vlivné myšlenkové pozice, které člověka redukují na pouhý zlomek či odvozeninu něčeho bytostně předchůdnějšího. V takových pohledech jsme jen náhodně seskupenou jednotkou hmoty, dočasným průsečíkem energetických siločar univerza, hostitelem pravých aktérů života reprezentovaných geny atd. To, co se nám jeví jako naše, je ve skutečnosti něčeho jiného („naše“ bytí je bytím jiného). Ale ani před těmito rádobovědeckými názory nestojí filosofie bezmocná. Již před staletími filosoficky bystré hany věděly, že se zbavení člověka bytostně au-

tonomie (substanciality) platí rozporem. Neboť nejsou-li lidé substancemi (bytostně svébytní), pak nemohou být ani svobodní (operativně svébytní). Avšak každý člověk je jistě svobodný (viz důkaz naznačený výše), tedy je též i bytostně autonomní (je substancí). Svoboda je schopností sebe-určení, ne hetero-určení. Lidská bytostná autonomie je dalším příkladem toho, co nazýváme důstojností.

Johannes von Valkenburg: Kristus korunuje svaté. Iniciála G textu Gaudeamus omnes in Domino (13. stol.). Foto: idlespeculations-terryprest.blogspot.com

Všechna umění i vědy mají jediný smysl: dosažení dokonalosti člověka, v níž spočívá jeho štěstí. (svatý Tomáš Akvinský)

3.1.3. V řádu poznání (in cognitione)

Konečně nám zbývá osvětlit, jak člověku náleží primárnost v řádu poznání. Je-li člověk bytostně a operativně svébytný, je-li nesmrtelný, je-li povolán k životu s Bohem, pak není myslitelná žádná konečná skutečnost, jejíž existence by byla finalizována vyšším cílem. Z dosud potvrzené lidské důstojnosti plyne, že s žádnou osobou nemůže být nikdy naloženo jako s pouhým prostředkem, neboť to odporuje její povaze (důstojnosti). Osoba je vždy nutně *cílovou hodnotou*. To platí i pro poznání. Vědecký výzkum je zde pro člověka, ne naopak. „Zkoušet“, „tes-

tovat“ vědecké poznatky na člověku kvůli pokroku vědy odkotvené z přirozené finality lidského života s sebou nese perverzi objektivního řádu. Tomáš Akvinský dobře vyjadřuje náš problém, když v prologu ke komentáři k Aristotelově *Metafyzice* píše: „Všechna umění i vědy mají jediný smysl: dosažení dokonalosti člověka, v níž spočívá jeho štěstí.“ I v kognitivní a informační době tedy člověku z titulu jeho lidství náleží nezvratitelné principiální postavení.

4. Závěr

Z našeho příspěvku je patrné, že soudobý relativismus stojí v příkrém kontrastu s lidskou důstojností. Jedině když jsme schopni dospět k nezvratitelným, nemaniipulovatelným, absolutně spolehlivým pravdám a chápat lidský život v jejich světle, získává tento absolutní a nedotknutelnou hodnotu. Byla to západní civilizace, v jejímž lůně se zrodil tento silný typ racionality (viz řecká filosofie). Díky vědomí filosofů o naší schopnosti poznávat skutečnost s absolutním pravdivostním nárokem byl okolo každého jedince postaven ochranný val strážící jeho intimitu a svobodu. Hodnota lidského jedince není v takové realistické filosofii jen mýtem či vírou, nýbrž závěrem korektně pracujícího rozumu. Odtud pochází i vědomí odpovědnosti při obraně skutečných a ne jen uměle konstruovaných práv člověka. Kultura, která k uvedené racionalitě nedospěla anebo ji odmítá, devaluje člověka a navzdory líbivé rétorice o jeho hodnotě ji podkopává v jejich samotných základech.

Roman Cardal

PhDr. Roman Cardal, Ph.D. je český filosof. Přednáší na vysoké škole CEVRO Institut a spolupracuje s Občanským institutem. Zabývá se především theodiceou. Napsal knihu *Bůh ve světle filosofie* (Krystal OP, 2004).

LIDÉ, KTEŘÍ SPOLU ŽIJÍ PŘED MANŽELSTVÍM, JSOU ZLODĚJI SEXUÁLNÍHO POŽITKU

Rozhovor s kardinálem Janisem Pujatsem

Kardinál Pujats, emeritní arcibiskup Rigy, hlavního města Lotyšska, objasňuje v rozhovoru pro brazilský časopis *Catolicissimo* otázku homosexuality, nastiňuje nejlepší způsoby boje proti této hříšné praxi a vysvětluje, proč proti ní vystupuje.

Co prospívá šíření homosexuality?

Na jednu stranu je homosexualita favorizována bezuzdnou modloslužbou sexu, propagovanou moderními médii a také skutečností, že je tato neřest povýšena v některých zemích ve jménu špatně pochopených „lidských práv“. Na druhou stranu homosexualitě dláždí cestu nedostatek víry a přitvrzující morální rozklad většinové společnosti.

Proč je šíření homosexuality tolika lidem lhostejné?

Ti, kdo nevěří v Boha, a křesťané, pro které není jejich víra důležitá, jsou vůči tomuto problému nejvíc lhostejní.

A proč se tak chovají? Dovolte mi uvést příklad situace v naší zemi. Celá skupina lidí ve vládě je finančně nebo administrativně závislá na jediném člověku. Protože se cítí pod tlakem, snaží se buď svému nadřízenému projevat přízeň, nebo jsou v nejlepším případě prostě zticha a tváří se nezúčastněně, ačkoliv s ním v hloubi duše nesouhlasí. Ve státním aparátu může i jen malá skupina homosexuálů snadno docílit žádaného efektu. V soudní sféře je to ještě horší. Represivní režim Sovětského svazu byl udržován vzájemnou závislostí jeho funkcionářů.

Ovšem, co zbývá těm, kdo věří v Boha celým srdcem, ale chtějí vykonávat skutečný vliv na společnost, je organizovat se a statečně vydávat svědectví o Kristu příkladem svého života založeného na plnění Desatera. Různé systémy se mění a padají, ale „Boží pravda trvá na věky“, jak říká kniha Žalmů (Žl 116,2).

Mnozí prestižní autoři, podepření Písmem a učitelským úřadem Církve, ve svých tex-

tech o homosexualitě tuto hříšnou praxi kategoricky odmítají. Zřídka jsou však citováni a v důsledku toho mnozí katolíci zaujímají vůči problému tolerantní pozici. Jakým způsobem je možno věřící před tímto nebezpečím chránit?

Duchovní mají povinnost citovat Bibli, připomínat věřícím, že Písmo svaté odsuzuje všechny druhy nečistoty. Na základě Bible mohou dělat předběžné závěry k lepší orientaci věřících v rozlišování toho, co smí a co nesmí být tolerováno.

Musíme kázat, že jak Boží zákon, tak přirozený zákon jsou neměnné. Žádný legislativní orgán nemůže zrušit Desatero.

musíme kázat, že jak Boží zákon, tak přirozený zákon jsou neměnné. Co se mění, je přístup lidí a parlamentů a zákony, které vytvářejí. Z tohoto důvodu nemůže žádné legislativní těleso zrušit Desatero, protože je postaveno na přirozeném zákonu a zaručuje existenci společnosti. Musíme říkat, že nikdo nesmí rušit Božím zákonem jasně stanovené hranice mezi dobrem a zlem, mezi tím, co je dovoleno, a tím, co je zakázáno. A konečně, musíme trvat na tom, že homosexualita je získaná neřest, která může být přirovnána k závislosti na drogách, alkoholu, tabáku atp., takže ti, kdo ji praktikují, nemohou být považováni za „menšinu“. Musíme říkat, že sexuální perverze nemůže být tolerována ve veřejné sféře, aby se tento nešvar nestal společností špatným příkladem. Když někdo inklinu-

je k neřesti, musí být tato neřest zaražena a léčena. Nesmí být uzákoněna nebo chráněna, aby nutně nevznikal dojem, že jde o lidské právo. Homosexualita není sexuální orientací, ale sexuální perverzí.

Pokaždé, když Církev protestuje proti zákonům upřednostňujícím homosexualitu, namítá se, že se tím míchá do politiky. Co by Vaše Eminence řekla na toto obvinění? Církev má právo protestovat, když stát vnucuje společnosti homosexualitu. Náboženství a morálka jsou oblasti, které patří do její kompetence. Odsouzením homosexuality nepřekračuje Církev hranice své kompetence. Jsou to naopak vlády a parlamenty, kdo přesahují své kompetence tím, že se pokoušejí měnit Boží zákony a koncept ctnosti a neřesti.

Dále dohody, které má Svatý Stolec s vládami mnoha zemí, zaručují Církvi svobodu projevu. Zaručují také věřícím „možnost svobodně vytvářet a šířit společenské kulturní a vzdělávací iniciativy, které mají svůj základ v křesťanské víře“. (*Konkordát Svatého Stolce s Lotyšskem*, bod 9)

Princip oddělení Církve od státu jen označuje kompetence obou stran. V některých zemích tvoří křesťané většinu obyvatelstva. Může stát existovat, když tyto občany uměle od sebe oddělí? Jak věřící, tak biskupové jsou občany svých států se všemi příslušnými právy. A mají také právo protestovat proti nemorálním zákonům.

V reakci na tlak homosexuální lobby v cizině byl v Lotyšsku odhlasován zákon, který potvrzuje manželství jako exkluzivní svazek mezi mužem a ženou.

Jak protestují Lotyšští proti propagaci homosexuality ze strany Evropské unie?

Aby lotyšský parlament čelil rostoucímu tlaku homosexuální propagandy, schválil roku 2005 dodatek k zákonu, kterým rozhodl, že stát „chrání manželství – svazek mezi jedním mužem a jednou ženou“, čímž vyloučil legální uznání homosexuálního soužití. Důležitým faktorem v zápasu proti sexuální perverzi v Lotyšsku je, že všichni mluví v morálních otázkách jedním hlasem. Právě to byl důvod, proč 13. února 2007 odmítl předseda vlády připravovaný zákon, který v parlamentu navrhli homosexuálové.

Pokusy organizovat průvody homosexuálů v Rize prakticky ustaly. Namísto nich organizují křesťané v létě rodinnou slavnost se slavnostním průvodem v ulicích hlavního města. Patří k ní i koncert a ocenění rodin, které jsou něčím výjimečné. Křesťané také využívají televizi, rozhlas a ten světský tisk, který je Církvi nakloněn.

Když homosexuálové připravili a navrhli v parlamentu zákon, učitelé 200 škol zaslali ministerskému předsedovi protestní dopis. Věřící různých farností sebrali v jednom měsíci 17 tisíc podpisů žádosti, aby parlament navrhovaný zákon protežující homosexualitu odmítl.

V médiích se objevují články propagující homosexualitu, ale o té části společnosti, která homosexualitu rozhodně odmítá, není psáno nic. Můžete to vysvětlit?

Na prohlášení, že naprostá většina společnosti dává přednost normální rodině, není nic nového. Proto postoj většiny neláká zájem tisku. Protože homosexualita představuje určitý skandál, najdou média čas od času záminku postavit ji do středu pozornosti.

V této věci je zajímavé, že když se jí zabývají, nehlídají na podstatu, ale ohlašují a priori, že homosexuálové jsou diskriminovanou „menšinou“. V tom případě by ale pozice „menšiny“ automaticky ospravedlňovala, že máme za všech okolností přijímat osoby, které praktikuji takové neřesti jako alkoholismus, nebo jsou drogově závislé.

Před několika měsíci kritizoval liberální polský tisk způsob, jakým Vaše Eminence

Foto: forum.tarohistory.com

Když máme rozptýlit tmu, potřebujeme světlo. Musíme žít tak, jak nám diktuje víra, a praktikovat ji. Pak se světlo rozsvítí.

ce bojuje proti homosexualitě. Objevily se také návrhy, že je lepší mlčet, aby se zabránilo popularizaci tématu. Co o tom Vaše Eminence soudí?

Situace v každé zemi je jiná. Faktem je, že se v těch zemích, kde už homosexualita získala práva, mlčení ukázalo jako omyl. Taktika mlčení nebyla vhodná ani v Lotyšsku. Homosexualita neměla u nás úspěch, protože se setkala s odporem, jak jsem už vysvětlil. Církev pochopitelně odmítá násilí, nenese však zodpovědnost za to, co se děje v ulicích, když se organizátoři průvodu setkají s opozicí. Zajistit pořádek v ulicích je úkolem policie.

V USA vzniklo hnutí, které propaguje čistotu, zvláště mezi mládeží, jako odpověď na šíření nemocí, jako je třeba AIDS. Aktivní skupiny na univerzitách propagují zdrženlivost od předmanželského styku. Evropa je naneštěstí směrnicemi Evropské unie „nucena“ propagovat nemravnost. Jak můžeme proti tomu bojovat?

Když máme rozptýlit tmu, potřebujeme světlo. Především je nutno sledovat tento ideál: „Blahoslavení čistého srdce, neboť oni budou vidět Boha“ (Mt 5,8). Musíme žít tak, jak nám diktuje víra, a prak-

tikovat ji, i kdyby jen na jeden den. Pak se světlo rozsvítí. Pak druhý den a třetí a tak dál. Největší dobro, které lze nabídnout manželům, je ochrana čistoty. Je také velmi důležité, aby ve společnosti převládla názor, že předmanželský styk je zlo, stejně jako člověk potřebuje být přesvědčen, že krádež je odsouzením hodným jednáním.

Bůh dal sexuální požitek manželům, aby plodili děti a posilovali rodinu. Lidé, kteří spolu žijí před manželstvím, jsou zloději sexuálního požitku. Využívají toho, co Bůh určil výlučně manželům. Tím, že to dělají, zraňují sebe a své rodiny, protože žádný hřích nezůstane bez negativních důsledků. Tento hřích také škodí společnosti. Když se ho někdo dopustí před manželstvím, ukazuje, že je schopný později porušit manželský slib. Je potřeba bojovat za předmanželskou čistotu v každé zemi, protože je to v zájmu celé společnosti.

Catholicismo

Přeložila Michaela Prentisová

Janis Pujats se narodil roku 1930 v Navireni, na kněze byl vysvěcen roku 1951. Vyučoval dějiny umění a liturgiku v semináři v Rize. V letech 1979–1984 byl generálním vikářem místní arcidiecéze. Roku 1984 byl tajnou policií prohlášen za nežádoucí osobu a přeložen na venkovskou farnost. Roku 1988 získal titul čestného papežského preláta a v roce 1991 byl jmenován arcibiskupem. O sedm let později ho Jan Pavel II. jmenoval kardinálem Rigy – „in pectore“ – a tři roky nato bylo jmenování zveřejněno. Kardinál Pujats je vedoucí postavou v boji proti šíření homosexuality. Organizuje veřejné protesty proti homosexuálním průvodům a žádá lotyšskou vládu, aby takové demonstrace zakazovala.

Kard. Janis Pujats. Foto: diena.lv/Lita Krone/LETA

NEPLODNOST – NENAPLNĚNÁ TOUHA PO DÍTĚTI

Člověk má právo na to, aby byl počat z láskyplného intimního spojení svých rodičů. Metody asistované reprodukce však toto právo vylučují, což je jeden z důvodů jejich nepřijatelnosti. Jaké jiné, morálně přijatelné cesty se nabízejí manželům, kteří nesou kříž neplodnosti?

Se situací, že dítě nepřichází v době, kdy bylo naplánováno, se setkalo mnoho manželských párů. Pokud toto období trvá déle, pak nastávají negativní pocity – smutku, viny, méněcennosti, ztráta sebeúcty, pocit izolovanosti ve společnosti, které se stále častěji promítají i do běžného života páru.

Intimní chvíle se mnohdy stávají pouze úsilím o početí dítěte, přičemž prožívaný stres z neotěhotnění ve svém důsledku pracuje proti početí. Pokud ani po delším časovém úseku není touha manželů naplněna a zejména jedná-li se o první těhotenství, často přichází panika. V této panice žena i muž zkouší všechno možné a snadno se uchýlí k řešením sice technicky možným, ale morálně nepřijatelným.

Metody asistované reprodukce

Jedná se o hojně využívané a propagované metody asistované reprodukce (intrauterinní inseminaci – vpravení spermií do děložní dutiny nebo fertilizaci in vitro – IVF – přenos lidského zárodku vykultivovaného v laboratorních podmínkách do dělohy). Při těchto postupech umírají nevinné ještě nenarozené děti a zmrazená nadbytečná embrya čekají v mrazících boxech na svůj další osud. Opakované hormonální stimulační ženy mohou navíc vést k závažným zdravotním komplikacím. V poslední době se dávají do souvislosti např. se vznikem zhoubného onemocnění prsu.

Nejzávažnější důvod, proč Církev učí, že umělé oplodnění (stejně jako antikoncepce) je nepřijatelné, spočívá v tom, že člověk má právo na to, aby byl počat z láskyplného intimního spojení svých rodičů. V tomto okamžiku manželé spolupracují zvláštním způsobem s Bohem na vzniku nového života. Církev podrob-

ně a velmi pěkně popisuje své stanovisko v dokumentech *Donum vitae* (1987) a *Dignitas personae* (2009).

Co dělat, když je touha po dítěti silná a zároveň se manželé nechtějí uchýlit k zmiňovaným metodám? Především je důležité celou svou touhu vložit do Boží milosti a prozřetelnosti, vždyť Bůh nás miluje a ví, co je pro nás nejlepší.

Umělé oplodnění vydává život a totožnost zárodků do moci lékařů a biologů a zavádí technickou vládu nad vznikem a osudem lidské osoby. To se přičí důstojnosti a rovnoprávnosti, které mají být stejné u rodičů i u dětí. (*Donum vitae*)

Vědomí společné plodnosti páru

Plodnost je záležitostí páru, nikoliv jedince, tedy pokud máme v této oblasti nějaký problém, měli bychom ho řešit jako pár. Předně bychom měli znát to, co je vloženo do našich těl – vědomí společné plodnosti páru a fyziologie plodnosti. Vědomí společné plodnosti páru znamená, že si uvědomíme, že žena je plodná pouze v určité dny svého menstruačního cyklu. Že jsou tedy nějaké dny plodné a neplodné a že máme možnost regulace naší plodnosti, aniž bychom jakkoliv zasahovali do Božího řádu stvoření.

Pokud manželský pár touží po dítěti, pak je na místě snažit se prožívat intimní chvíle v plodném období. Velkou pomocí jsou nám proto přirozené metody regulace početí, zejména symptotermál-

ní metoda (dále STM), kterou můžeme využít i za účelem dosažení početí. Znalost těchto metod nás navíc ušetří mnoha návštěv u gynekologa. STM umožňuje ženě už za jeden menstruační cyklus snadno zjistit základní informace o vlastní plodnosti. Tedy zda u ní probíhá ovulace a zda je dostatečně dlouhá druhá (luteální) fáze, která je nutná k pohodlnému uhnízdění zárodku v děloze. V gynekologické ambulanci toto zjišťování čítá několik odběrů krve a ultrazvukových vyšetření. Žena musí metodu dobře ovládat, a pokud si s něčím není jistá, pak se obrátit na centra, která tuto metodu vyučují (CENAP, Liga párů, kurzy v Centrech pro rodiny).

Fyziologie plodnosti

Fyziologií plodnosti máme na mysli vědomí, že i u zdravých jedinců nedochází k otěhotnění ženy hned při prvním pokusu o dítě. V mezích normy se pohybujeme, když k početí dojde u dvacetileté ženy za čtyři měsíce, u ženy mezi 25 – 35 roky za šest měsíců a u ženy nad 40 let až za 20 měsíců. Obecně přijímaná definice neplodnosti, která za neplodný označuje pár, u kterého nedojde k otěhotnění během 1 – 2 let pravidelných takzvaně nechráněných pohlavních styků (!), je tedy poněkud zavádějící. Zbytečně brzo některé ženy řadí do kategorie neplodných. Druhou stejně důležitou stranou mince je ve vědomí plodnosti páru muž. Jeho plodnost není cyklická jako u ženy, ale trvalá, což na první pohled vypadá velmi jednoduše a slibně, ale není tomu tak pokaždé. Na tvorbu spermií (pohlavních buněk muže) má vliv mnoho faktorů. Negativní vliv na kvalitu spermií má například kouření, alkohol, sedavý způsob života (auto, PC, kancelář), těsné spodní prádlo, které příliš zahřívá

Jan Provost: Abrahám, Sára a anděl (1520). Foto: artrenewal.org

místo tvorby spermií. Další nepříznivý vliv na kvalitu spermií mohou mít různé infekce, léky, chronické choroby atd. Pokud se nám podaří tyto negativní vlivy eliminovat, trvá cca 3 měsíce, než se kvalita spermií opět vylepší. Většina příčin snížené plodnosti u muže je léčitelná. Množství a kvalita spermií se dají zjistit pomocí spermogramu. Pro odběr spermií je však zapotřebí masturbace, což je opět morálně nepřijatelné. Mnoho mužů to takto vnímá a příliš toto vyšetření nevyhledává. Spermogram je ovšem relativní veličina, která neříká nic o příčině snížené plodnosti muže a různě se v čase mění. Z praxe víme, že normální výsledek spermogramu u jinak zdravého manželského páru nemusí vést k otěhotnění a naopak klidně dojde k otěhotnění u manželského páru se špatným výsledkem spermogramu. Pokud manželé chtějí jednat morálně správně a snaží se vyhnout se spermogramem spojené masturbaci, mají několik možností. Především vyloučit nejčastější příčiny neplodnosti u muže, které by mohly vést

Věřící manželé, kteří prožívají kříž spojený s obtížemi otěhotnět, potřebují především hledat Boží záměr se svým životem.

ke zhoršení kvality spermií a po určité době stav znovu zhodnotit. Pro určitou orientaci plodnosti muže lze provést takzvaný postkoitální test, kdy do jedné až dvou hodin po pohlavním styku se žena dostaví ke svému gynekologovi, který odebere stěr z hrdla dělohy ženy a zjistí, zda jsou vůbec spermie přítomny, čímž vyloučí tu nejtěžší příčinu neplodnosti u mužů, kterou je nepřítomnost spermií ve spermatu. Alternativou postkoitálního testu může být vyšetření spermatu za použití perforovaného kondomu bez spermicidů při pohlavním styku.

Jak je vidět v praxi, je skutečně nutné brát v úvahu mnoho faktorů, které plodnost ovlivňují. V České republice je mož-

né najít pomoc u CENAPu, Hnutí Pro život ČR (v poradně Aqua vitae) nebo u Ligy pár páru. Tyto organizace spolupracují s dalšími katolickými lékaři, kteří se snaží pomáhat párům dosáhnout otěhotnění morálními postupy.

Plodnost podle Božího plánu

Věřící manželé, kteří prožívají kříž spojený s obtížemi otěhotnět, jistě potřebují především hledat Boží záměr se svým životem. Je vhodné, aby se snažili uspořádat svůj život tak, aby byli na eventuální příchod dítěte do rodiny připraveni. Dnešní doba je velmi rychlá a hektická a je důležité umět si najít čas jeden pro druhého, protože až přijde náš vytoužený potomek, budeme toho času pro něj a pro rodinu potřebovat mnohem více. V úvahách manželů také nesmí chybět možnost jiné cesty řešení problému nenaplněné touhy po dítěti. Možná náš milující Otec pro nás má jiný plán a jistě ví proč, aniž my to zatím můžeme pochopit. Máme na mysli výchovu dítěte, které nemělo takové štěstí, aby se narodilo rodičům, kteří ho přijmou s láskou – tedy adopci nebo pěstounskou péčí. Nebo je plán ještě jiný a nespočívá v plodnosti fyzické, ale duchovní. Je třeba hovořit o možnostech nejen mezi sebou navzájem, ale též v trojici, mezi manželi a Bohem. Je mnoho manželů bez dětí, kteří, pokud přijali Boží plán, dávají velká svědectví nám ostatním. Život člověka nakonec naplňuje láska, a tu je možné žít různým způsobem.

MUDr. Lucie a MUDr. Martin Šmehilovi
a ThLic. Jan Balík
(Mezititulky redakce)

MUDr. Martin Šmehil je urolog a jeho žena MUDr. Lucie Šmehilová internistka. Věnují se přípravám snoubenců a přednáškám o problematice antikoncepce a umělého oplodnění.

P. ThLic. Jan Balík je kněz zabývající se pastorační mládeží.

DĚTI BEZ OTCŮ JSOU NEBEZPEČNÉ

Rozhovor se spisovatelem a společenským vědcem Charlesem Murrayem

V květnu 2010 přednesl Charles Murray v Bratislavě na pozvání Konzervativního institutu M. R. Štefánika přednášku na téma *Kolaps sociálního státu a evropského sociálního modelu*. Při té příležitosti poskytl rozhovor týdeníku *Týždeň*. Jeho zkrácenou verzi vám přinášíme.

Napsal jste řadu knih, a přestože jste zkoumal Ameriku, vaše závěry se zejména týkají i bývalých komunistických zemí. Ať už jde o boj proti chudobě, nebo rozdíl ve výuce matematiky a historie. Čím si to vysvětlujete?

Když jsem psal knihu *Loosing Ground* (v češtině vyšla pod názvem *Příliš mnoho dobra*, pozn. red.) nebo další, nemyslel jsem přitom na komunistické země ani na Evropu. Soustředil jsem se na problémy Ameriky a analyzoval je. Až později, když jsem přišel do Anglie, mě překvapilo, jak tamní problémy připomínaly ty americké. Když říkáte, že mnohé z toho platí i u vás, tak mě to velmi zaujalo a překvapilo současně.

Kterou z vašich teorií považujete za nejdůležitější?

Pokud jde o budoucnost Slovenska, ale i jakékoli jiné země, za nejvýznamnější považuji trend, že se stále více dětí rodí ženám, které nevstupují do manželství, a děti nemají otce.

Proč?

Podívejte se, co se stalo v Americe, mám na mysli černošskou část Spojených států, tam se to stalo nejdříve. Výsledkem byl nárůst zločinu, mladí muži se přestali snažit hledat zaměstnání, příjmy klesaly, společnost se rozkládala. Zde je možné vidět, co se stane se společností, když děti vyrůstají bez otců.

Klasický konzervativní názor.

Toto není žádný pravicový názor. V Americe ten problém studovalo několik vědců zleva i zprava a ti zleva byli překvapeni, že to nelze vysvětlit ani chudobou, ani rasismem. Dospívající děti potřebují škálu inspirací a zejména

na chlapci potřebují vzor starších mužů, jež napodobují. A nejběžnější je, že napodobují své otce. Když je nemají, napodobují teenagery kolem sebe. A to jsou hrozné vzory. Jsem překvapen, že v Evropě o tom nikdo nechce mluvit.

Svatá Rodina. Kniha hodinek Kateřiny Kleveské (1440)
Foto: freshhome.wordpress.com

To, v jakém prostředí budou vyrůstat naše děti, ovlivní společnost, v níž budeme v budoucnu žít.

Co když rodiče nejsou sezdáni a žijí ve volném soužití?

Často se s tím setkáváme zejména ve Skandinávii, ale i v Nizozemsku a dalších evropských zemích. Oproti manželství existují samozřejmě rozdíly. Není to totéž, čemuž odpovídá i výchova. Slovensko na tom není tak špatně jako jiné země, ale rád bych vám řekl, abyste o tom

přemýšleli. To, v jakém prostředí budou vyrůstat vaše děti, ovlivní společnost, v níž budete v budoucnu žít.

Proč k té změně došlo?

Mladí muži chtějí spát s mladými dívkami. Dívky si zase myslí, že kluci jsou fešáci, a je to naprosto přirozené. Není proto třeba vysvětlovat, proč lidé chtějí sex a proč otěhotní. Je třeba vysvětlit opak, proč se tak nestává, pokud tedy nejsou oddáni. A důvodem, proč tomu v minulosti tak bylo, je, že mít dítě bylo v jistém smyslu trestem. Pokud žena v minulosti neměla manžela, bylo to velmi finančně náročné a často musela nabídnout dítě k adopci. Pak na ní ulpělo společenské stigma, za které se lidé styděli. Proto to nedělali. Dnes tomu tak už není.

Co navrhuje? Jak to změnit?

Je třeba přestat s dotacemi. Přestat s výhodami za to, že lidé mají děti. Myslím si, že stát by měl zůstat mimo sféru rodiny. Pokud lidé chtějí vstupovat do manželství, je to jejich volba. Pokud chtějí mít děti, je to jejich volba. Neměli bychom ženám platit, abychom usnadnili mít dítě bez manžela. Ale to není populární politika.

Není naopak v zájmu státu podporovat zakládání rodin a rození dětí?

Pokud byste našli způsob, jak dotovat pouze tradiční rodinu, tak ano. Ale vlády nevědí, jak toho dosáhnout. Nesmíme zapomínat, že lidé uzavírají manželství nejen kvůli lásce. Když se podíváte na dějiny, uvidíte, že cílem je vytvořit jistou jednotku, která dokáže přežít. V tradiční společnosti potřebovala žena manžela a muž byl společností a ostatními muži pobízen, že pokud chce být plnohodnot-

ným mužem, musí mít ženu a děti. A to se státu nijak netýká.

Ani teď, v době demografické krize?

Rodina je nejstarší lidskou institucí, nemusíte proto lidi nutit ani uplácet, aby zakládali rodiny. Lidé to přece vždycky dělali. Přestali s tím, až když to stát začal dotovat.

Skončit s dotacemi, to je politické rozhodnutí. Politici však musí řešit to, že lidé nezakládají rodiny a mají málo dětí.

Ano, ale pokud bude pokračovat současný trend, výsledkem bude, že většina dětí nebude znát svého otce a svobodné matky budou tvořit silný voličský blok, který bude prosazovat své zájmy. Ale já vám rozumím. Já však nejsem politik, jsem tady proto, abych mluvil o problému, který vidím. A toto problém je.

Nemyslíte si, že kdyby zcela ustalo dotování rodin, rodí se ještě méně dětí než dnes?

Když se podíváte na jednotlivé státy v západní Evropě, jaké různé politiky mají a jak tam vypadá porodnost, musíte konstatovat jednoduchou věc: státy prostě nevědí, jak porodnost podpořit.

Ale ve Francii nebo Švédsku mají vyšší úroveň porodnosti než na Slovensku či v Polsku.

Ano, ale ty rozdíly jsou velmi malé, není tam zásadní rozdíl. V USA máme méně dotací než vy v Evropě, a porodnost je vyšší než ve Francii stejně jako na Slovensku. A když se podíváte do jiných zemí světa, kde nejsou žádné dotace, děti mají ještě více. Problém je však v tom, že například ve Francii nedokážeme odlišit, kolik dětí se rodí imigrantům. Pokles porodnosti patří k modernizaci, došlo k němu všude na světě. Pokud je však pokles tak velký jako v Evropě, jsou za tím i další faktory.

Jaké?

Problém je, že na rodinu se hledí s menším zájmem, jako kdyby v ní lidé nenačázeli takové uspokojení jako kdysi. Myslím, že to souvisí s poklesem významu náboženství ve společnosti, ale i národní hrdosti. Napsal jsem jednu knihu, kde tvrdím, že americké dějiny jsou

oproti evropským nic. V Evropě však nevidíte hrdost na vlastní dějiny, dokonce se za ně stydí. Jako kdyby Evropa byla pouze holocaust a války.

Jak byste otevřel oči těm, kdo žijí v zajetí sociálního státu?

Začnu trochu zešíroka. Když se podíváte na svůj život a na to, co vás uspokojuje, bude to jedna ze čtyř věcí: povolání, rodina, víra nebo vaše komunita. Pro spokojenost v každé z těchto oblastí je důležité, aby stát zůstal mimo. Na povolání přece neuspokojuje to, že vás někdo ne-

Sociální stát se snaží sejmout problémy z rodiny, z výchovy dětí, z práce, z komunity. Výsledkem však je, že neodstraňuje jejich problémy, ale obírá je o život.

může propustit, ale to, že něčeho nového dosáhnete. Podobně rodina. Výchova dětí není bez problémů, nevyhnete se bolestem. Důvod, proč nás výchova dětí uspokojuje, je, že děláme pro své děti to, co nikdo jiný neudělá. Je třeba vidět, co s těmito čtyřmi institucemi dělá sociální stát – bere z nich život. Sociální stát se snaží sejmout problémy z rodiny, z výchovy dětí, z práce, z komunity. Výsledkem však je, že neodstraňuje jejich problémy, ale obírá je o život.

Vy však nejste úplně proti státu a jeho dotacím. Navrhujete jen jejich reformu.

Navrhují systém, v němž budou všechny dotace zrušeny a namísto různých dávek se vytvoří jediná, tu nazývám garantovaný příjem. Ve Spojených státech by ta dávka podle mých propočtů mohla dosáhnout výšky 10 tisíc dolarů ročně. Peníze by se vyplácely postupně přímo na osobní účet, nikdo by neměl plnou dávku k dispozici 1. ledna. Navrhují zrušit všechny jednotlivé dotace, které rozdělují různé státní instituce a nahradit je jednou dávkou vyplácenou státem.

Nebojíte se, že nezodpovědní lidé by přidělené peníze okamžitě utratili?

Jsem si absolutně jistý, že ano. Právě na tom je založen můj návrh. Tajemství spočívá v tom, že každý kolem vás ví, že vám přicházejí peníze, že dostanete 10 tisíc dolarů. Když někomu dojdou peníze, musí jít hledat pomoc, obrátit se na charitu, a tam pomoc i dostane. Důležité je, že tito lidé budou vědět, že žádáte o pomoc, a současně utrácíte 10 tisíc ročně. Takový člověk dostane ponaučení, a to se bude opakovat vždy znovu a znovu. A právě to je nejdůležitější, cílem je mnohem efektivnější propaganda a rady o tom, jak žít.

Přišel jste sem hovořit o rozpadu rodiny, zatímco ambasáda USA podpořila první pochod homosexuálů na Slovensku. Co si myslíte o takové politice, kterou zde dělá vaše ambasáda?

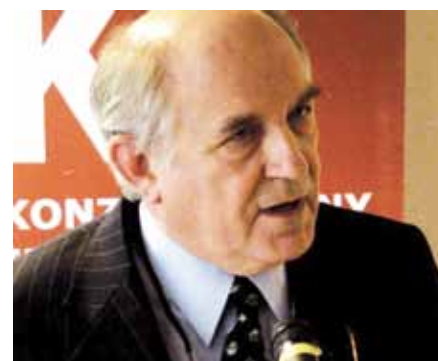
Cože?

Chargé d'affaires prohlásil, že se pochodu osobně zúčastní.

Je to směšné. Krátká odpověď je, že americká ambasáda by neměla zasahovat do vnitřních věcí a do témat, jako jsou práva homosexuálů. Je to hloupé.

Patrik Daniška

převzato z <http://www.tyzden.sk>
ze slovenštiny přeložila -dk-
redakčně upraveno, kráceno

Ch. Murray. Foto: konzervativizmus.sk

Charles Murray je společenský vědec, spisovatel a stálý akademický pracovník na American Enterprise Institute for Public Policy Research, kde předsedá výboru W. H. Bradyho pro kulturu a svobodu. V současnosti je považován za jednoho z nejvlivnějších a nejvýznamnějších amerických autorů v oblasti politické filozofie, role vlády a především sociální reformy.

KOSTELNÍK A PANNA MARIA

O hrdinství dobré nálady a mučednictví spolehlivosti

Přišel jsem zase, po delší době pracovní nepřítomnosti, do svého farního kostela. A pan kostelník S. tam byl, na svém místě, jako vždycky... Faráři se mění, přicházejí a odcházejí, lidé se křtí, přistupují po prvé ke svatému přijímání, berou se, rozvádějí (to už pravda, ne v kostele...) a mají tu pohrby... Nevím, kolik let tu pan kostelník slouží, ale nikdy jsem neslyšel, že by něco zanedbal, že by na něco zapomněl anebo něco ze svých povinností neovládl; nikdy jsem nezažil, že by měl špatnou náladu, že by někomu ublížil anebo řekl někomu něco nelaskavého; slouží tak, jak je to právě potřeba, každému, kdo přijde do kostela, i biskupům i prodávčům *Nového prostoru*. Chodí už pomaleji, ale slouží pořád.

Musela přijít delší nepřítomnost, abych si jeho přítomnost vůbec uvědomil. Abych se nad ním zamyslel.

Je svatost mučednictví a svatost těch, kdo oslovují tisícihlavé zástupy. Ale je také svatost tichosti, nenápadnosti a plnění obyčejných povinností.

Jistě – je svatost mučednictví a svatost vyznavačů, svatost kazatelů, hlasatelů Božího slova mluvících pod vlivem vnuknutí, těch, kdo oslovují tisícihlavé zástupy. Ano. Ale je také svatost tichos-

ti, svatost nenápadnosti a plnění obyčejných povinností.

Je svatost spolehlivosti. Svatost představuje ctnost v hrdinském stupni – a v tomto nabručeném a velmi nespolehlivém světě existuje hrdinství dobré nálady a mučednictví spolehlivosti. Zdravého úsudku a neodkládání na zítřek. Žádného workoholismu, „jenom“ pracovitosti...

A pak jsem si řekl, že možná právě takový byl v Nazaretu život přesvaté Panny Marie, tedy jeho viditelná, praktická část: nikdo si jí ani nevšiml, nikdo o ní nic nevěděl, jen byla vždycky a za všech okolností tam, kde měla být, a konala to, co bylo právě v tu chvíli potřeba.

Jaroslav T. Petr

převzato se svolením vydavatele z webu <http://sklenenykostel.net>

DRUHÉ VATICANUM, TRADICE A MODERNA

Přednáška Mons. Guida Pozzo ve Wigratzbadu

Mons. Guido Pozzo, sekretář papežské komise *Ecclesia Dei*, pronesl ve Wigratzbadu přednášku pro kněze Bratrstva sv. Petra o některých aspektech katolické ekleziologie ve vztahu k recepci II. vatikánského koncilu. Na jedné straně Mons. Pozzo obhajuje texty koncilu a vyjádření pokoncilního učitelského úřadu Církve, na straně druhé jasně ukazuje falešnost některých interpretací koncilu a jejich neblahé důsledky. Hlavní myšlenky jeho přednášky přinášíme v tomto článku.

Je obtížné představit si větší protiklad než ten, který existuje mezi oficiálními dokumenty II. vatikánského koncilu, následným papežským učitelským úřadem, intervencemi Kongregace pro nauku víry na jedné straně a mnoha idejemi nebo dvojznačnými formulacemi, které jsou pochybné a často přímo odporují katolické nauce a které jsou rozšířeny v katolickém prostoru a obecně ve veřejném mínění, na straně druhé.

Když Svatý otec hovoří o dvou rozdílných interpretacích nebo klíčov

čení dokumentů II. vatikánského koncilu – interpretaci diskontinuity neboli roztržky s katolickou tradicí a interpretaci jako obnovení kontinuity –, pak to zřejmě znamená, že rozhodující otázkou a vpravdě rozhodujícím bodem na začátku obtíží, dezorientace a konfuze, které utvářely a ještě utvářejí naše časy, není II. vatikánský koncil jako takový, objektivní nauka v jeho dokumentech, nýbrž interpretace této nauky.

Proti mínění, zastávaném mnoha teology, že II. vatikánský koncil zavedl radi-

kální změny v pojetí Církve, je především třeba konstatovat, že koncil, pokud jde o nauku o Církvi, zůstává na půdě tradice.

Jednota a jedinstvo Církve

Druhý vatikánský koncil rozhodně trvá na jednotě a jedinstvu pravé Církve tím, že se odvolává na stávající katolickou církev: „To je jediná Kristova církev, kterou vyznáváme ve Vyznání víry jako jednu, svatou, katolickou a apoštolskou“ (*Lumen gentium* 8). Na druhém místě odpovídá koncil na otázku, kde je možné na-

Franklin McMahon: II. vatikánský koncil, zahajovací procesí. Foto: www.luc.edu

jít pravou Církev: „Tato Církev, ustavená a uspořádaná na zemi jako společnost, subsistuje (uskutečňuje se) v katolické církvi“ (*Lumen gentium* 8). A aby se zabránilo každému nedorozumění ohledně identifikace pravé Kristovy církve s církví katolickou, je připojeno, že se jedná o Církev, která „je řízena Petrovým nástupcem a biskupy ve společenství s ním“ (*Lumen gentium* 8).

„Mimo Církev není spásy“

V kolektivním vědomí Západu převažuje stále více tendence moderního člověka kultivovat toleranci a svobodu tím, že se čím dál víc opouští nárok křesťanství být „pravým“ náboženstvím. Tento absolutní nárok, předávaný v tradiční formulaci jediné Církve, v níž jediné je spása, naráží dnes u katolíků a protestantů na neporozumění a odmítání. Klasická formule *extra Ecclesiam nulla salus* je často nahrazována formulací *extra Ecclesiam multa salus*.

Důsledky tohoto náboženského relativismu nezůstávají jen v teoretické rovině, ale mají ničivé pastorační účinky. Stále více se rozšiřuje idea, že křesťanská misie nesmí sledovat konverzi pohanů ke křesťanství, že se má omezit pouze na vydávání svědectví vlastní víry a na úsilí o nastolení míru mezi národy a sociální spravedlnost v solidaritě či bratrské lásce.

V tomto kontextu lze zaznamenat základní nedostatek, totiž ztrátu otáz-

Chybí-li otázka po pravdě, tedy po pravém náboženství, neliší se už podstata náboženství od jeho zfalšování. Víra už se pak nedá odlišit od pověry, autentická náboženská zkušenost od iluze, mystika od falešného mysticismu.

ky po pravdě. Chybí-li otázka po pravdě, tedy po pravém náboženství, neliší se už podstata náboženství od jeho zfalšování. Víra už se pak nedá odlišit od pověry, autentická náboženská zkušenost od iluze, mystika od falešného mysticismu. Bez nároku na pravdu se konečně také stává rozporným hodnocení toho, co je správné a platné v různých náboženstvích, neboť chybí kritérium pravdy pro rozlišení, co je v náboženstvích pravé a dobré.

Misie ad gentes a mezináboženský dialog

Mezináboženský dialog je součástí poslání Církve k zvěstování evangelia. Dialog však nedispensuje od evangelizace.

V otázce vztahu mezi křesťanstvím, židovstvím a islámem nepotvrzuje koncil v žádném případě teorii, rozšířenou

v povědomí věřících, že tato tři mono-teistická náboženství jsou tři větve téhož božského zjevení. Úcta vůči monoteistickým náboženstvím nezmenšuje a neomezuje žádným způsobem misijní poslání Církve.

Je legitimní uznávat, že Duch Svätý působí spásu nekřesťanů také skrze ty prvky pravdy a dobra, které se nacházejí v jiných náboženstvích, ale je úplně scestné a katolické nauce odporující pokládat tato náboženství, sama o sobě, za cesty spásy, také proto, že jsou v nich meze-ry, nedostatky a omyly, které se týkají základních pravd o Bohu, člověku a světu.

Parakoncilní ideologie

Co stojí na počátku interpretace diskontinuity neboli roztržky s tradicí? Je to pokoncilní nebo přesněji řečeno parakoncilní ideologie. Tento interpretační rámec může být charakterizován hlavně následujícími třemi faktory.

Prvním faktorem je zřeknutí se anathematu, to znamená jasného vymezení ortodoxie a hereze. Ve jménu takzvaného pastoračního zacílení koncilu se objevuje idea, že Církev se má zřeknout odsouzení omylu a definice ortodoxie v protikladu k herezi.

Druhým faktorem je převedení katolického myšlení do kategorií moderny. Otevření se Církve vůči nárokům a požadavkům moderny (viz *Gaudium et spes*) je parakoncilní ideologií interpretováno jako nutnost smíření mezi křesťanstvím a filosofickým a ideologickým uvažováním v moderní kultuře. Jedná se zde o teologickou a intelektuální opovázlivost, která v podstatě znovu přináší ideje modernismu, jenž byl počátkem 20. století odsouzen svatým Piem X.

Jeden z nástrojů ke zesvětštění se zakládá na požadavku modernizovat náboženství tím, že se přizpůsobí modernímu duchu. Tento požadavek přivedl katolický svět k úsilí o „aggiornamento“ (aktualizaci), které ve skutečnosti vedlo k tomu, že se církevní způsob myšlení vždy více a částečně nevědomky přizpůsoboval panujícímu subjektivismu a relativismu.

Třetím faktorem je interpretace „aggiornamento“ požadovaného II. vatikánským koncilem.

Pokračování na str. 15 dole

Jak to vidí Vojtěch Macek

Přítomnost opravdová a falešná

Jedině pravda může usměrnit a naznačit cestu zdařilého života jak pro jedince, tak pro lid. Lid, který už nerozeznává, co je jeho pravdou, se ztratí v labyrintu doby a dějin, připraven o jasně definované hodnoty i zřetelně vyjádřené cíle.

Spoutání časem jsme si dobře vědomi, že jediné, nad čím máme jako lidé vládu, je přítomný okamžik. Minulost a její nezdary nepředěláme, stejně tak nedáme jistotu svým budoucím plánům. Nabízí se slova písně „žijme tedy přítomnost, více lásky dejme druhým“. Ne nadarmo je křesťan vyzván k plnému prožívání přítomnosti a úsilí o svatost právě teď.

Před časem mne velmi zaujala řeč papeže Benedikta XVI., kterou adresoval při své návštěvě Portugalska vědcům, umělcům a představitelům kultury a která jednoduchý apel na život v přítomnosti poněkud komplikuje. Cituji:

„Kultura dnes opravdu odráží určité ‚napětí‘, nabývající někdy formy ‚konfliktu‘ mezi přítomností a tradicí. Dynamika společnosti absolutizuje přítomnost a odděluje ji od kulturního odkazu minulosti bez snahy ukázat budoucnost. [...]

‚Konflikt‘ mezi tradicí a přítomností se projevuje krizí pravdy. Jedině pravda může usměrnit a naznačit cestu zdařilého

života jak pro jedince, tak pro lid. A lid, který už nerozeznává, co je jeho pravdou, se ztratí v labyrintu doby a dějin, připraven o jasně definované hodnoty i velké zřetelně vyjádřené cíle.“

Jak se tedy stavět k přítomnosti, není to příliš složité? Současná kultura nás vystavuje dvěma zhoubným postojům, které oba pramení z přestřížení niti táhnoucí se od minulosti k budoucnosti – to je to, nač papež otevřeně naráží. Prvním postojem je zoufalství a cynismus z neznalosti smyslu života. Druhým postojem je nezasloužené pohodlí a hédonismus z bezohlednosti vůči minulému i budoucímu. Jedno je nesmírně bolavé, druhé nadmíru příjemné a oba póly se ještě ke všemu dokáží vyvažovat, aniž by mezi nimi nutně existoval zdravý střed. Myslím, že to každý z nás v nějaké míře už sám zakusil a ví, že pravda v tom není.

Jedinou pravdivou cestou (schválně to nenazývám třetí možností), jak Svatý otec naznačuje, je život v přítomnosti opře-

né o tradici a hledící zodpovědně k zítřku. Zabrousím-li do fyziky, přirovnal bych to k vázanému vektoru, který – na rozdíl od skaláru, definovaného pouze velikostí – ke svému určení potřebuje také směr a výchozí bod. Z tohoto přirovnání plyne (pro křesťana snad zřetelně), že opěrným bodem našeho života je Kristovo vzkříšení, ležící v minulosti lidského času, a smyslem je Boží království, měřeno časem kdesi před námi. Tento postoj lze samozřejmě uplatnit i na konkrétních osudech jednotlivců a jejich vztahů, např. v rodinném životě – už samo čtvrté přikázání naznačuje: respektuj předky, bude se dařit potomkům. Jsem přesvědčen, že i tuto skutečnost každý u sebe rozpoznává – čím jasněji, tím více dospívá k poznání velikosti člověka. (Bohužel mnozí tuto zkušenost „vektorového“ principu života téměř, avšak nikoli zcela, pozbývají.) Je na nás, v jaké přítomnosti chceme a budeme žít.

Vojtěch Macek
biskupský sekretář

Pokračování ze str. 14

Aggiornamento

„Aggiornamento“ v papežském a koncilním významu mělo vyjádřit pastorační úmysl Církve nalézt přiměřené a vhodné prostředky, jak společenské vědomí dnešního světa přivádět k poznání věčné pravdy spásného Kristova poselství a nauky Církve.

Parakoncilní ideologii, která byla šířena především neomodernistickými katolickými intelektuálními skupinami a centry sekulárních masových médií, byl však pojem „aggiornamento“ chápán a představen jako obrácení Církve k modernímu světu: od antagonismu k otevřenosti.

Myšlení cizí katolické nauce lze nalézt například v ideologii dialogu. Podle koncilu a encykliky Pavla VI. *Ecclesi-*

am suam je dialog důležitým a nepominutelným prostředkem rozhovoru Církve s lidmi dané doby. Parakoncilní ideologie však přeměňuje dialog z nástroje na účel a hlavní cíl pastorační činnosti Církve. Vyprazdňuje tak smysl a zatemňuje na-

léhavost a výzvu k obrácení ke Kristu a k příslušnosti k jeho Církvi.

*z němčiny přeložil Michal Kretschmer
převzato z <http://www.fssp.org>*

Celý text přednášky v němčině je k dispozici na <http://www.fssp.org/de/pozzo2010.htm>.

RC MONITOR SI MŮŽETE OBJEDNAT NA ADRESE:

Res Claritatis, Hlubočepská 85/64, 152 00 Praha 5, e-mail: redakce@claritatis.cz.

Jméno a příjmení:

Ulice:

Obec:

PSČ:

E-mail:

Počet výtisků:

Náklady na tisk a distribuci jednoho čísla jsou přibližně 20 Kč, což za rok činí 440 Kč. Periodikum je distribuováno zdarma a jeho vydávání je možné jediné díky zasláním darům. Všem dárcům Pán Bůh zaplatí.

Letem světem

Svatý otec v neděli 26. prosince poobědvá se svěřenci sester Matky Terezy. Bývá jí označován za „nejchudší z chudých“. Je možné, že jsou ale nakonec bohatší než my – jen si zkusme odpovědět na otázku, proč tyto sestry působí (i) v civilizovaných bohatých zemích. **Mimochodem, znáte evangelium pěti prstů?** Je to už legendární duchovní program Misionářek lásky, který pro ně Matka Tereza připravila, když rozjímal nad obrázkem zínčícího Ježíše. Počítejte na prstech: „**You did it to me.**“ Heslo vychází z 25. kapitoly Matoušova evangelia: „Cokoli jste učinili jednomu z těchto mých nejposlednějších bratří, mně jste učinili.“ Obraz Ježíše trpícího zínčí dodnes visí v jejím pokoji v Kalkatě.

Když jsme u toho jídla a pití, svět obléhla zpráva o tom, že Evropský soud pro lidská práva přikázal polské věznicím zaplatit jednomu z vězňů tři tisíce eur jako kompenzaci za to, že **mu místní kuchaři nevařili dle jeho** (vegetariánských) **představ.** Dovedete si představit to utrpení?

Kdysi dávno servirovali i lidskou hlavu – hlavu Jana Křtitele. Evangelium, které jsme slyšeli o třetí neděli adventní, přineslo znovu Janovu otázku na Ježíše: „Ty jsi ten, který má přijít, anebo máme čekat jiného?“ Jan Křtitel, tehdy ve vězení,

pocítil, že svět zůstal stejný. Před setkáním s Kristem hlásal příchod soudce, který změní svět. A tu změnu si asi představoval radikální, výbušnou. Svátý otec nás v jedné ze svých homilií vyzývá, abychom se i my obraceli na Ježíše s otázkou: „Jsi to Ty?“ Pán nám jistě tiše odpoví: **Neusku-tečnil jsem krvavou revoluci, svět jsem nezměnil silou. Ale rozsvítil jsem svět-**

Koláž: mimi

lo, které během staletí vytvořilo prozářnou cestu. Kristovu odpověď Janovi známe z evangelia. V Brně spravovaný server Katolik.cz přibližuje čtenářům tento kousek Boží zvěsti takto: „**Šéf jim hólkl: Sypte hlásit Žankovi, co jste zgómili a zblikli:** slepěši nasísajou, šmatloni caprtajou, muzikáři se opucujou, hluchoni gómou, zdechloni sa zbráborajou, plotňákum se hlásijou špica zvonky.“ (Pražáci nechť nahlédnou do Mt 11,4–5.)

Není řečeno, že to, jak Kristův příchod změnil svět, i přes evangelijní sdělení všichni správně chápeme. Je to podobné jako s informací, kterou obdrží odesílatel e-mailu, když žádá potvrzení o přečtení své zprávy: „**Potvrzení znamená pouze to, že se zpráva zobrazila na počítači adresáta. Není ale zaručeno, že adresát zprávu četl a porozuměl jejímu obsahu!**“

Kromě sněhu zaplavily Českou republiku také výsledky dvojí analýzy. První se týkala úrovně vzdělání studentů, která opravdu nedopadla slavně, druhá pak míry užívání rozumu při finančních operacích každého z nás. Přinesla ne snad nové, ale kupodivu pro mnohé šokující zjištění: **průměrný Čech neumí hospodařit.** Průměrný Čech si klidně půjčí peníze na zážitky. Nechápe smlouvy (a neptá se, když nerozumí) a neumí si vypočítat míru úroků ani své zdroje tak, aby byl schopen splatit dluh. Průměrný Čech si **hodně a rád a bez rozvahy a takřka na cokoliv půjčuje.** Existuje řešení? Možná znáte tu židovskou anekdotu, jak Kohn říká: „Taus-sig, pučej mi stovku.“ Kohn na to: „Nemám u sebe peníze.“ „A co doma?“ ptá se Taussig. – „Děkuji, všichni zdraví.“

-zd-

26. 12. Ne	Svátek Svaté Rodiny Ježíše, Marie a Josefa Sir 3,3–7.14–17a, Žl 128, Kol 3,12–21, Mt 2,13–15.19–23	2. 1. Ne	2. neděle po Narození Páně Sir 24,1–4.12–16, Žl 147, Ef 1,3–6.15–18, Jan 1,1–18
27. 12. Po	Svátek sv. Jana, apoštola a evangelisty I Jan 1,1–4, Žl 97, Jan 20,2–8	3. 1. Po	Nejsvětější Jméno Ježíš I Jan 2,29 – 3,6, Žl 98, Jan 1,29–34
28. 12. Út	Svátek sv. Mláďátek I Jan 1,5 – 2,2, Žl 124, Mt 2,13–18	4. 1. Út	bl. Anděla z Foligna I Jan 3,7–10, Žl 98, Jan 1,35–42
29. 12. St	sv. Tomáš Becket, biskup a mučedník I Jan 2,3–11, Žl 96, Lk 2,22–35	5. 1. St	sv. Telesfor, papež a mučedník I Jan 3,11–21, Žl 100, Jan 1,43–51
30. 12. Čt	sv. Evžen, biskup I Jan 2,12–17, Žl 96, Lk 2,36–40	6. 1. Čt	Slavnost Zjevení Páně Iz 60,1–6, Žl 72, Ef 3,2–3a.5–6, Mt 2,1–12
31. 12. Pá	sv. Silvestr I., papež I Jan 2,18–21, Žl 96, Jan 1,1–18	7. 1. Pá	sv. Rajmund z Penafortu, kněz I Jan 3,22 – 4,6, Žl 2, Mt 4,12–17.23–25
1. 1. So	Slavnost Matky Boží, Panny Marie Nm 6,22–27, Žl 67, Gal 4,4–7, Lk 2,16–21	8. 1. So	sv. Severin, opat I Jan 4,7–10, Žl 72, Mk 6,34–44

Res Claritatis MONITOR – publicistický čtrnáctideník vydávaný o. s. Res Claritatis pod záštitou České dominikánské provincie. Noviny jsou zaměřeny na osvětu široké veřejnosti v oblasti života a postojů římskokatolické Církve jako prevence náboženské nesnášenlivosti a xenofobie. ISSN: 1214-8458. MK ČR E 15474. Adresa redakce: Res Claritatis, Hlubočepská 85/64, 152 00 Praha 5, e-mail: redakce@claritatis.cz, číslo účtu: 2400089111/2010. Šéfredaktor: Zdeňka Rybová. Výkonný redaktor: Mgr. Dagmar Kopecká. Redakční rada: fr. Mgr. Pavel M. Mayer OP, Bc. Mária Pešeková, fr. Cyprián Suchánek OP, Mgr. Radim Ucháč, Mgr. Ondřej Vaněček. Teologický poradce: fr. Mgr. Pavel M. Mayer OP. Vychází s církevním schválením Arcibiskupství pražského čj.: arc/419/10 ze dne 10. 9. 2010. Nevyžádané příspěvky a materiály se nevracejí.

